

Bruksela, 3 grudnia 2018 r.
(OR. en)

15102/18

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2018/0224(COD)

RECH 517
COMPET 841
IND 384
MI 926
EDUC 455
TELECOM 448
ENER 419
ENV 844
REGIO 142
AGRI 608
TRANS 607
SAN 445
CADREFIN 396
CODEC 2197
IA 406

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	14501/1/18 RECH 499 COMPET 799 IND 359 MI 863 EDUC 436 TELECOM 421 ENER 393 ENV 786 REGIO 129 AGRI 569 TRANS 563 SAN 413 CADREFIN 370 CODEC 2060 IA 386 REV 1
Nr dok. Kom.:	9865/18 RECH 272 COMPET 421 IND 153 MI 436 EDUC 245 TELECOM 170 ENER 224 ENV 413 REGIO 38 AGRI 271 TRANS 248 SAN 181 CADREFIN 79 CODEC 998 IA 189 + ADD 1-6
Dotyczy:	Pakiet „Horyzont Europa”: program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji na lata 2021–2027 – Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY ustanawiającego program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie – Częściowe podejście ogólne

1. Delegacje otrzymują w załączeniu tekst częściowego podejścia ogólnego w sprawie wyżej wymienionego wniosku – w wersji przyjętej na posiedzeniu Rady (ds. Konkurencyjności) w dniu 30 listopada 2018 r.
Delegacja HU nie mogła poprzeć częściowego podejścia ogólnego.

2. W odniesieniu do struktury programu określonej w art. 4 Rada uzgodniła następujące doprecyzowanie: Składy komitetu programowego są wymienione w załączniku II do programu szczegółowego. W ramach klastrow lub różnych składów komitetu programowego lub w ramach komitetów ustanowionych na mocy innych aktów dotyczących horyzontalnych lub przekrojowych kwestii, jak np. przestrzeni kosmicznej, można organizować spotkania *ad hoc*.
3. Podczas finalizowania dyskusji nad nierozstrzygniętymi elementami rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont Europa” dodano następujący motyw: *Bez uszczerbku dla ogólnych negocjacji w sprawie wieloletnich ram finansowych program „Horyzont Europa” przyczyni się do realizacji celów dotyczących przestrzeni kosmicznej na poziomie wydatków, który jest co najmniej proporcjonalnie współmierny do poziomu wydatków w poprzednim programie ramowym „Horyzont 2020” ustanowionym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013.*
4. Do protokołu Rady włączone są: oświadczenie Węgier w sprawie kwestii dotyczących poszerzenia uczestnictwa w programie „Horyzont Europa”, oświadczenie Włoch w sprawie realizacji budżetu, oświadczenie Malty w sprawie badań nad ludzkimi zarodkowymi komórkami macierzystymi oraz oświadczenie Słowacji, Chorwacji, Republiki Czeskiej, Węgier i Litwy w sprawie modelu wynagrodzeń opracowanego przez Komisję w ramach wniosku dotyczącego programu „Horyzont Europa”.
5. Program „Horyzont Europa” jest powiązany z wieloletnimi ramami finansowymi (WRF), dlatego wszystkie przepisy mające skutki budżetowe są ujęte w nawiasy kwadratowe (nie są elementem częściowego podejścia ogólnego). Synergie powiązane z finansowaniem z różnych funduszy są również podane w nawiasach. W związku z tym kilka przepisów różnych artykułów lub załączników¹ jest wyłączonych z zakresu częściowego podejścia ogólnego.
6. To samo dotyczy celów i ogólnych kierunków działań Europejskiego Funduszu Obronnego² oraz przepisów dotyczących państw trzecich stowarzyszonych z programem „Horyzont Europa”³, które mają charakter horyzontalny i zależą od postępów w innych dossier.
7. Ponadto przepisy dotyczące Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) zawarte w załączniku 1a są ujęte w nawiasy kwadratowe z zastrzeżeniem dalszych negocjacji na szczeblu technicznym.

¹ Art. 8, 9, 11, 18, 23 i załącznik IV.

² Art. 5.

³ Art. 12, 18 i 19.

**WNIOSEK DOTYCZĄCY ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO
I RADY USTANAWIAJĄCEGO PROGRAM RAMOWY W ZAKRESIE BADAŃ
NAUKOWYCH I INNOWACJI „HORYZONT EUROPA” ORAZ ZASADY
UCZESTNICTWA I UPOWSZECHNIANIA OBOWIAZUJĄCE W TYM PROGRAMIE**

TYTUŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” („program”) oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania w działaniach pośrednich w ramach tego programu.
2. Określa ono cele programu, budżet na lata 2021–2027, formy finansowania unijnego oraz zasady dotyczące przyznawania takiego finansowania.
3. Program jest realizowany poprzez:
 - a) program szczegółowy ustanowiony decyzją .../.../UE⁴;
 - aa) wkład finansowy na rzecz EIT ustanowiony rozporządzeniem (WE) nr 294/2008;
 - b) program szczegółowy w zakresie badań nad obronnością ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady .../.../UE w sprawie ustanowienia Europejskiego Funduszu Obronnego.

4. Terminy „Horyzont Europa”, „program” i „program szczegółowy” stosowane w niniejszym rozporządzeniu odnoszą się do kwestii dotyczących jedynie programu szczegółowego określonego w ust. 3 lit. a), chyba że wyraźnie zaznaczono inaczej.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- (1) „infrastruktury badawcze” oznaczają zaplecze zapewniające zasoby i usługi na potrzeby społeczności naukowych, umożliwiające im prowadzenie badań naukowych i wspieranie innowacji w swoich dziedzinach. Definicja ta obejmuje powiązane zasoby ludzkie oraz główne wyposażenie lub zestawy przyrządów; zaplecze związane z wiedzą, takie jak zbiory, archiwa lub infrastruktura danych naukowych; systemy obliczeniowe, sieci łączności i wszelkie inne rodzaje infrastruktury, o unikatowym charakterze i otwarte dla użytkowników zewnętrznych, niezbędne do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań naukowych i innowacji. W stosownych przypadkach mogą być one wykorzystywane do celów innych niż badawcze, na przykład do celów edukacyjnych lub świadczenia usług publicznych, i mogą być „zlokalizowane w jednym miejscu”, „wirtualne” lub „rozproszone”;
- (2) „strategia inteligentnej specjalizacji” ma takie samo znaczenie jak strategia inteligentnej specjalizacji zdefiniowana w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013⁵ i spełniająca warunki podstawowe określone w rozporządzeniu (UE) XX [rozporządzenie ustanawiające wspólne przepisy];

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.

- (3) „partnerstwo europejskie” oznacza inicjatywę, przygotowaną przy wczesnym zaangażowaniu państw członkowskich lub krajów stowarzyszonych, w ramach której Unia, wraz z partnerami prywatnymi lub publicznymi (takimi jak podmioty z sektora przemysłu, organizacje badawcze, podmioty realizujące misję publiczną na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym lub organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w tym fundacje) zobowiązują się do wspólnego wspierania opracowywania i realizacji programu działań w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym związanych z absorpcją rynkową, regulacyjną lub polityczną;
- (4) „otwarty dostęp” oznacza praktykę zapewniania użytkownikom końcowym nieodpłatnego dostępu internetowego do produktów badań naukowych, będących wynikiem działań finansowanych ze środków programu, zgodnie z art. 10 i art. 35 ust. 3 niniejszego rozporządzenia;
- (4a) „otwarta nauka” oznacza nowe podejście do procesu naukowego oparte na współpracy i nowych sposobach rozpowszechniania wiedzy z wykorzystaniem technologii cyfrowych i nowych narzędzi współpracy;
- (5) „misja” oznacza portfel działań w zakresie wielu dyscyplin i sektorów, które mają:
- osiągnąć w ustalonych ramach czasowych wymierny cel, który nie mógłby zostać osiągnięty w drodze działań indywidualnych,
 - oddziaływać na społeczeństwo poprzez naukę i technologię, oraz
 - mieć znaczenie dla szerokiego zakresu obywateli europejskich;
- (6) „przedkomercyjne zamówienia publiczne” oznaczają zamawianie usług w zakresie badań naukowych i rozwoju obejmujące podział ryzyka i korzyści na warunkach rynkowych oraz rozwój konkurencyjny w etapach, przy czym zamówione usługi w zakresie badań naukowych i rozwoju są wyraźnie oddzielone od komercyjnego rozpowszechniania produktów końcowych;
- (7) „zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania” oznaczają zamówienia, w których instytucje zamawiające odgrywają rolę pierwszego nabywcy innowacyjnych towarów lub usług, które nie są jeszcze dostępne komercyjnie na dużą skalę, przy czym procedura zamówienia może obejmować badanie zgodności;
- (8) „prawa dostępu” oznaczają prawa do korzystania z rezultatów lub istniejącej wiedzy;

- (9) „istniejąca wiedza” oznacza wszelkie dane, wiedzę fachową lub informacje, bez względu na ich formę lub charakter, materialne lub niematerialne – w tym wszelkie prawa, takie jak prawa własności intelektualnej – które znajdują się w posiadaniu beneficjentów przed ich przystąpieniem do działania oraz zostały wskazane przez beneficjentów na piśmie jako potrzebne do realizacji działania lub wykorzystania jego rezultatów;
- (10) „upowszechnianie” oznacza publiczne ujawnienie rezultatów przy wykorzystaniu stosownych środków (inne niż w następstwie ochrony lub wykorzystania rezultatów), w tym poprzez publikacje naukowe w dowolnym medium;
- (11) „wykorzystanie” oznacza stosowanie rezultatów w dalszej działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, innej niż działalność objęta danym działaniem, lub w celu opracowania, stworzenia, wytworzenia i wprowadzenia do obrotu produktu lub procesu bądź w celu stworzenia i świadczenia usługi lub też w działalności normalizacyjnej;
- (12) „sprawiedliwe i rozsądne warunki” oznaczają odpowiednie warunki, w tym ewentualne warunki finansowe lub warunki udzielania nieodpłatnego dostępu, uwzględniające konkretne okoliczności wniosku o prawa dostępu, na przykład rzeczywistą bądź potencjalną wartość rezultatów lub istniejącej wiedzy, których dotyczy wnioski o prawa dostępu, lub zakres, czas trwania bądź inne cechy przewidzianego wykorzystania;
- (13) „organ finansujący” oznacza organ lub organizację, inne niż Komisja, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego, którym Komisja powierzyła zadania związane z wykonaniem budżetu w ramach programu;
- (14) „międzynarodowa organizacja na rzecz badań naukowych w Europie” oznacza organizację międzynarodową, której większość członków stanowią państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone i której głównym celem jest wspieranie współpracy naukowej i technologicznej w Europie;
- (15) „podmiot prawny” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną utworzoną i uznaną za taką na mocy prawa krajowego, unijnego lub międzynarodowego, która posiada osobowość prawną i która – działając w swoim własnym imieniu – może wykonywać prawa i podlegać obowiązkom, albo podmiot nieposiadający osobowości prawnej zgodnie z art. 197 ust. 2 lit. c) rozporządzenia finansowego;

- (16) „podmiot prawny o charakterze niezarobkowym” oznacza podmiot prawny, którego celem z racji formy prawnej nie jest osiągnięcie zysku lub który ma prawne lub statutowe zobowiązanie do niedystrybuowania zysków między udziałowców lub indywidualnych członków;
- (16a) „MŚP” oznacza mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwo określone w zaleceniu Komisji 2003/361/WE⁶;
- (17) „mała spółka o średniej kapitalizacji” oznacza podmiot zatrudniający nie więcej niż 499 pracowników, niebędący MŚP;
- (17a) „przedsiębiorstwo typu start-up” oznacza tymczasową organizację na wczesnym etapie w cyklu życia przedsiębiorstwa, tworzącą innowacje ukierunkowane na poszukiwanie powtarzalnego i skalowalnego modelu biznesowego;
- (18) „rezultaty” oznaczają wszelkie materialne lub niematerialne efekty realizacji działania, takie jak dane, wiedza fachowa lub informacje, bez względu na ich formę lub charakter i niezależnie od tego, czy mogą być objęte ochroną, a także wszelkie związane z nimi prawa, w tym prawa własności intelektualnej;
- (18a) „produkty badań naukowych” oznaczają rezultaty, do których można udzielić dostępu online, w formie publikacji naukowych, danych lub innych wytworzonych wyników i procesów, takich jak oprogramowanie, algorytmy, protokoły i elektroniczne zeszyty laboratoryjne;
- (19) „pieczęć doskonałości” oznacza certyfikowany znak jakości wskazujący, że wniosek przedłożony w odpowiedzi na zaproszenie do składania wniosków przekracza wszelkie progi określone w programie prac, ale nie mógł być finansowany ze względu na brak środków w budżecie przeznaczonym na to zaproszenie w danym programie prac;
- (20) „program prac” oznacza dokument przyjęty przez Komisję w celu realizacji programu szczegółowego⁷ zgodnie z jego art. 12 lub dokument równoważny w treści i strukturze przyjęty przez organ finansujący;

⁶

⁷ Dz.U.

- (21) „zaliczka zwrotna” oznacza część finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” lub EIC, która odpowiada pożyczce na podstawie tytułu X rozporządzenia finansowego, ale która jest bezpośrednio przyznawana przez Unię na zasadzie nienastawienia na zysk i przeznaczona na pokrycie kosztów działalności odpowiadającej działaniu w zakresie innowacji oraz którą beneficjent ma zwrócić Unii na warunkach określonych w umowie;
- (22) „umowa” oznacza porozumienie zawarte między Komisją lub organem finansującym a podmiotem prawnym realizującym działanie w zakresie innowacji i wprowadzenia na rynek i otrzymującym wsparcie w postaci finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” lub EIC;
- (23) „informacja niejawna” oznacza informację niejawną Unii Europejskiej zdefiniowaną w art. 3 decyzji Komisji (UE, Euratom) 2015/444, jak również informację niejawną państw członkowskich, informację niejawną państw trzecich, z którymi Unia zawarła umowę o bezpieczeństwie, oraz informację niejawną organizacji międzynarodowej, z którą Unia zawarła umowę o bezpieczeństwie;
- (24) „działanie łączone” oznacza działania wspierane z budżetu UE, w tym działanie w ramach instrumentów łączonych zgodnie z art. 2 pkt 6 rozporządzenia finansowego, łączące bezzwrotne formy wsparcia lub instrumenty finansowe z budżetu UE oraz zwrotne formy wsparcia z instytucji finansowania rozwoju lub innych publicznych instytucji finansowych, a także z komercyjnych instytucji finansowych i od inwestorów;
- (25) „finansowanie mieszane z programu »Horyzont Europa« lub EIC” oznacza pojedyncze wsparcie finansowe na rzecz działania w zakresie innowacji i wprowadzenia na rynek, składające się z określonego połączenia dotacji lub zaliczki zwrotnej z inwestycją kapitałową;
- (27) „zamówienie” oznacza zamówienie zdefiniowane w art. 2 pkt 49 rozporządzenia (UE, Euratom) 2018/1046 [rozporządzenia finansowego];
- (28) „podmiot stowarzyszony” oznacza podmiot prawny zdefiniowany w art. 187 ust. 1 rozporządzenia (UE, Euratom) 2018/1046 [rozporządzenia finansowego];

- (30) „ekosystem innowacji” oznacza ekosystem, który skupia na szczeblu UE strony lub podmioty, których zadaniem jest umożliwienie rozwoju technologicznego i innowacji. Obejmuje on związki między zasobami materialnymi (takimi jak środki finansowe, sprzęt i obiekty), podmiotami instytucjonalnymi (takimi jak instytucje szkolnictwa wyższego i usługi wspierające, organizacje badawczo-technologiczne, spółki, przedsiębiorstwa »venture capital« i pośrednicy finansowi) a kształtującymi politykę i finansującymi podmiotami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi;
- (31) „państwo członkowskie osiągające słabe wyniki w zakresie badań i innowacji” oznacza państwo członkowskie, które w ramach części 4 „Szersze uczestnictwo i dzielenie się doskonałością” kwalifikuje się do przedłożenia wniosku w charakterze koordynatora.

Artykuł 3

Cele programu

1. Ogólnym celem programu jest osiągnięcie naukowego, technologicznego, gospodarczego i społecznego oddziaływania w wyniku inwestycji Unii w badania naukowe i innowacje, aby wzmocnić bazę naukową i technologiczną Unii i przyczynić się do zwiększenia jej konkurencyjności we wszystkich państwach członkowskich, w tym w jej przemyśle, zrealizować strategiczne priorytety Unii i wnieść wkład w pokonywanie globalnych wyzwań, w tym osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju przy poszanowaniu zasad Agendy 2030 i porozumienia paryskiego, oraz wzmocnić europejską przestrzeń badawczą. Celem programu jest zatem maksymalne zwiększenie wartości dodanej w skali Unii przez skoncentrowanie się na celach i działaniach, których skuteczna realizacja przez państwa członkowskie nie jest możliwa samodzielnie, lecz we współpracy.
2. Program ma następujące cele szczegółowe:
 - a) promowanie doskonałości naukowej, wspieranie tworzenia i rozpowszechniania wysokiej jakości nowej podstawowej i stosowanej wiedzy, umiejętności, szkolenia i mobilności naukowców, przyciąganie utalentowanych ludzi na wszystkich szczeblach oraz przyczynianie się do pełnego zaangażowania unijnej puli talentów w działania wspierane w ramach niniejszego programu;

- b) generowanie wiedzy, wzmocnienie oddziaływania badań naukowych i innowacji na kształtowanie, wspieranie i realizację polityki Unii oraz wspieranie absorpcji innowacyjnych rozwiązań przez przemysł, a zwłaszcza MŚP, i społeczeństwo w celu sprostania globalnym wyzwaniom, między innymi w zakresie celów zrównoważonego rozwoju;
- c) propagowanie wszelkich form innowacji, ułatwianie rozwoju technologicznego, demonstracji i transferu wiedzy oraz wzmocnienie procesu wdrażania innowacyjnych rozwiązań;
- d) zoptymalizowanie rezultatów programu pod kątem wzmocnienia europejskiej przestrzeni badawczej, wspieranie opartego na doskonałości uczestnictwa ze wszystkich państw członkowskich w programie „Horyzont Europa” oraz ułatwianie powiązań w zakresie współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji w Europie.

Artykuł 4

Struktura programu

1. Program składa się z następujących części, przyczyniających się do osiągnięcia celów ogólnych i szczegółowych określonych w art. 3:
 - 1) filar I „Doskonała baza naukowa” obejmujący następujące elementy:
 - a) Europejska Rada Badań Naukowych (ERBN);
 - b) działania „Maria Skłodowska-Curie” (MSCA);
 - c) infrastruktury badawcze.
 - 2) Filar II „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” obejmujący następujące elementy, przy uwzględnieniu, że nauki społeczne i humanistyczne odgrywają ważną rolę we wszystkich klastrach:
 - a) klaster „Zdrowie”;
 - b) klaster „Kultura i integracyjne społeczeństwo”;

- c) klaster „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa”;
 - d) klaster „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna”;
 - e) klaster „Klimat i energia”;
 - ee) klaster „Mobilność”;
 - f) klaster „Biogospodarka, żywność, zasoby naturalne i środowisko”;
 - g) niejądrowe działania bezpośrednie Wspólnego Centrum Badawczego (JRC).
- 3) Filary III „Innowacyjna Europa” obejmujące następujące elementy:
- a) Europejska Rada ds. Innowacji (EIC);
 - b) europejskie ekosystemy innowacji;
 - c) Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) ustanowiony rozporządzeniem (WE) nr 294/2008;
- 4) część „Szersze uczestnictwo i wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej” obejmująca następujące elementy:
- a) zapewnianie szerszego uczestnictwa i dzielenie się doskonałością;
 - b) zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji.

2. Ogólne kierunki działalności określono w załączniku I.

Artykuł 5

Działalność mająca zastosowanie w obronności

1. Działalność prowadzona w ramach programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. b), określona w rozporządzeniu ustanawiającym Europejski Fundusz Obronny jest ukierunkowana wyłącznie na zastosowania obronne w celu określonym w ust. 3 niniejszego artykułu.
2. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. b), z wyjątkiem niniejszego artykułu, art. 1 oraz art. 9 ust. 1.
3. W zakresie, w jakim chodzi o program szczegółowy, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. b), cele i ogólne kierunki działań programu są następujące:
 - [a) działania służące wspieraniu globalnej konkurencyjności, wydajności i zdolności innowacyjnych europejskiej bazy obronnej, technologicznej i przemysłowej;
 - b) działania służące wspieraniu lepszego wykorzystania przemysłowego potencjału innowacji, badań naukowych i rozwoju technologicznego na każdym etapie przemysłowego cyklu życia w odniesieniu do zastosowań obronnych, przyczyniające się tym samym do strategicznej autonomii Unii.]

Artykuł 6

Realizacja i formy finansowania unijnego

1. Program jest realizowany według metody zarządzania bezpośredniego zgodnie z rozporządzeniem finansowym lub według metody zarządzania pośredniego z organami finansującymi, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego.
2. Program może zapewniać finansowanie działań pośrednich udzielane w dowolnej formie przewidzianej w rozporządzeniu finansowym, w szczególności w postaci dotacji jako głównej formy wsparcia w ramach programu. Może również zapewniać finansowanie w formie nagród, zamówień i instrumentów finansowych w ramach działań łączonych i wsparcia kapitałowego instrumentu „Akcelerator” EIC.

3. Zasady uczestnictwa i upowszechniania określone w niniejszym rozporządzeniu mają zastosowanie do działań pośrednich.
4. Główne rodzaje działań, jakie należy stosować w programie, wymieniono i zdefiniowano w załączniku II. Wszystkie formy finansowania stosuje się w sposób elastyczny w ramach wszystkich celów programu, przy czym ich zastosowanie ustala się na podstawie potrzeb i charakteru danego celu.
5. W ramach programu wspiera się również działania bezpośrednie podejmowane przez JRC. W przypadku gdy działania te stanowią wkład w realizację inicjatyw ustanowionych na podstawie art. 185 lub 187 TFUE, wkładu tego nie traktuje się jako części wkładu finansowego przyznanego tym inicjatywom.
6. Realizacja programu szczegółowego⁸ i EIT⁹:
 - a) jest ułatwiana przez przejrzyste i strategiczne wieloletnie planowanie działań w zakresie badań naukowych i innowacji, określone w programie szczegółowym, w szczególności w odniesieniu do filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa”, przy ścisłym zaangażowaniu państw członkowskich i uwzględnieniu opinii zainteresowanych stron i, w stosownych przypadkach, obywateli na temat priorytetów oraz najstosowniejszych rodzajów działań i metod realizacji;
 - b) odzwierciedla współpracę międzynarodową, poszerzającą powiązania w zakresie współpracy na rzecz badań naukowych i innowacji w całej Unii i poza nią, otwartą naukę i równe szanse oraz wkłady nauk społecznych i humanistycznych jako zasady przekrojowe;
 - c) zapewnia spójność z innymi istotnymi programami unijnymi i zwiększa synergie z krajowymi i regionalnymi programami finansowania i priorytetami, wzmacniając tym samym EPB.
7. Działania w ramach programu „Horyzont Europa” realizuje się przede wszystkim w drodze otwartych, konkurencyjnych zaproszeń do składania wniosków, w tym w ramach misji i partnerstw europejskich.

⁸ [Dok. 9870/18.]
⁹

8. Działalność w zakresie badań naukowych i innowacji prowadzoną w ramach programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. a), oraz w ramach EIT ukierunkowuje się wyłącznie na zastosowania cywilne.
9. Program zapewnia propagowanie równych szans dla wszystkich oraz wdrażanie uwzględniania aspektu płci i wymiaru płci w treściach z zakresu badań naukowych i innowacji. Zwraca się uwagę na zachęcanie do równowagi płci w panelach oceniających oraz w takich gremiach jak grupy eksperckie, z uwzględnieniem sytuacji w danym obszarze badań naukowych i innowacji.

Artykuł 7

Misje

1. Misje programuje się w ramach filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa”, ale w ich realizacji można również korzystać z działań prowadzonych w ramach innych części programu. Misje opierają się na wyzwaniach istotnych dla szerokiego zakresu obywateli europejskich i dopuszczają rozwiązania konkurencyjne, co skutkuje wartością dodaną i oddziaływaniem na skalę ogólnoeuropejską.
2. Misje określa się i realizuje zgodnie z programem szczegółowym, zapewniając aktywne i wczesne zaangażowanie państw członkowskich. Oceny wniosków w ramach misji dokonuje się zgodnie z art. 26.
3. Misje muszą:
 - a) wyraźnie mieć treści z zakresu badań naukowych i innowacji, stwarzać wartość dodaną UE oraz przyczyniać się do realizacji priorytetów Unii i celów programu „Horyzont Europa” określonych w art. 3;
 - b) być śmiałe i inspirujące oraz mieć szerokie, naukowe, technologiczne, społeczne lub ekonomiczne lub polityczne znaczenie i oddziaływanie;
 - c) wskazywać jasny kierunek i konkretne cele, być mierzalne, określone w czasie i mieć jasne ramy budżetowe;

- d) być wybierane w przejrzysty sposób i być ukierunkowane na ambitne, ale realistyczne cele i działania w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji;
 - e) stymulować działalność przekrojową, obejmującą różne dyscypliny (w tym nauki społeczne i humanistyczne) oraz umożliwiać aktywny udział zainteresowanym podmiotom z sektorów publicznego i prywatnego, w tym obywatelom i użytkownikom końcowym, a także obejmować działania z szerokiego zakresu poziomów gotowości technologicznej, w tym niższych poziomów gotowości technologicznej;
 - f) być otwarte na różnorodne oddolne podejścia i rozwiązania przy uwzględnieniu ludzkich i społecznych potrzeb i korzyści oraz uznaniu znaczenia różnych wkładów w pomyślną realizację tych misji.
4. Komisja monitoruje i ocenia każdą misję zgodnie z załącznikiem V do niniejszego rozporządzenia, w tym postępy w realizacji krótko-, średnio- i długoterminowych celów, obejmujące realizację, monitorowanie i stopniowe finalizowanie misji. Przegląd pierwszych misji ustanowionych w ramach programu „Horyzont Europa” odbędzie się nie później niż w 2023 r. i przed podjęciem jakiegokolwiek decyzji o utworzeniu nowych misji i kontynuacji, zakończeniu lub przekierowaniu bieżących misji.

Artykuł 8

Partnerstwa europejskie

1. Części programu „Horyzont Europa” mogą być realizowane poprzez partnerstwa europejskie. Udział Unii w partnerstwach europejskich może przyjmować dowolną z następujących form:
- a) uczestnictwo w partnerstwach utworzonych na podstawie protokołów ustaleń lub ustaleń umownych między Komisją a partnerami, o których mowa w art. 2 ust. 3, określających cele partnerstwa, odnośne zobowiązania wszystkich zaangażowanych stron dotyczące finansowych lub rzeczowych wkładów od partnerów, kluczowe wskaźniki realizacji celów i oddziaływania, produkty, jakie mają zostać wygenerowane oraz tryb sprawozdawczości. Obejmują one określenie uzupełniających działań w zakresie badań naukowych i innowacji realizowanych przez partnerów w ramach programu (współprogramowane partnerstwa europejskie);

- b) uczestnictwo w programie dotyczącym działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, określającym cele, kluczowe wskaźniki realizacji celów i oddziaływania oraz produkty, jakie mają zostać wygenerowane, a także wnoszenie finansowego wkładu do takiego programu, w oparciu o zobowiązanie partnerów do wniesienia wkładów finansowych lub rzeczowych oraz integrację ich odnośnych działań przy wykorzystaniu działania do celów współfinansowania programu (współfinansowane partnerstwa europejskie); [należy zezwolić na wkłady finansowe z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych; wkłady takie uznaje się za wkłady krajowe.]
- c) uczestnictwo w programach w zakresie badań naukowych i innowacji podjętych przez kilka państw członkowskich zgodnie z art. 185 TFUE lub przez podmioty ustanowione zgodnie z art. 187 TFUE, takie jak wspólne przedsięwzięcia, bądź przez wspólnoty wiedzy i innowacji w ramach EIT zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym EIT (zinstytucjonalizowane partnerstwa europejskie) oraz wnoszenie wkładu finansowego do takich programów. Takie partnerstwa stosuje się jedynie w przypadku, gdy inne części programu „Horyzont Europa”, w tym inne formy partnerstw europejskich nie doprowadziłyby do osiągnięcia celów lub nie umożliwiłyby uzyskania niezbędnego oczekiwanego oddziaływania, oraz jeżeli jest to uzasadnione ze względu na perspektywę długoterminową i wysoki stopień integracji. Partnerstwa zgodnie z art. 185 TFUE lub na podstawie art. 187 TFUE stosują centralne zarządzanie wszystkimi wkładami finansowymi, z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków, przy poszanowaniu zasady, według której wkład z jednego państwa uczestniczącego nie będzie używany do wspierania beneficjenta z innego państwa uczestniczącego, chyba że zainteresowane państwa uczestniczące uzgodnią inaczej. Zasady dotyczące takich partnerstw określają między innymi cele, kluczowe wskaźniki realizacji celów i oddziaływania oraz produkty, jakie mają zostać wygenerowane, a także odnośne zobowiązania dotyczące finansowych lub rzeczowych wkładów od partnerów. [Należy zezwolić na wkłady finansowe z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych; wkłady takie uznaje się za wkłady krajowe.]

2. Partnerstwa europejskie:

- a) ustanawia się w celu zajęcia się europejskimi lub światowymi wyzwaniami wyłącznie w przypadkach, gdy umożliwią one skuteczniejsze osiągnięcie celów programu „Horyzont Europa” niż przez samą Unię. Na części te przeznaczają się odpowiednią część budżetu programu „Horyzont Europa”. Większość budżetu w filarze II przydziela się na działania poza partnerstwami europejskimi;

- b) realizuje się, stosując takie zasady, jak: unijna wartość dodana, przejrzystość, otwartość, oddziaływanie w Europie i na rzecz Europy, efekt mnożnikowy o odpowiedniej skali, długoterminowe zaangażowanie finansowe wszystkich uczestniczących stron, elastyczność w realizacji, spójność, koordynacja i komplementarność z unijnymi, lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i, w stosownych przypadkach, międzynarodowymi inicjatywami lub innymi partnerstwami i misjami;
- c) mają wyraźne podejście oparte na cyklu życia, zawiera się je na czas określony i przewiduje warunki stopniowego wycofywania finansowania ze środków programu.

Przepisy i kryteria dotyczące ich kwalifikacji, realizacji, monitorowania, oceny i stopniowego finalizowania określono w załączniku III.

Artykuł 9

Budżet

1. Pula środków finansowych na realizację programu ramowego na lata 2021–2027 wynosi [94 100 000 000 EUR według cen bieżących] na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. a), i na Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) oraz [13 000 000 000 EUR według cen bieżących] na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. b).
2. Orientacyjny podział kwoty, o której mowa w ust. 1, na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. a), oraz na EIT jest następujący:
 - a) [25 800 000 000 EUR] na filar I „Otwarta nauka” na lata 2021–2027, z czego:
 - 1) [16 600 000 000 EUR] na Europejską Radę ds. Badań Naukowych;
 - 2) [6 800 000 000 EUR] na działania „Maria Skłodowska-Curie”;
 - 3) [2 400 000 000 EUR] na infrastruktury badawcze;

- b) [52 700 000 000 EUR] na filar II „Globalne wyzwania i konkurencyjność przemysłowa” na lata 2021–2027, z czego:
- 1) [7 700 000 000 EUR] na klaster „Zdrowie”;
 - 2) [2 800 000 000 EUR] na klaster „Integracyjne i bezpieczne społeczeństwo”;
 - 3) [15 000 000 000 EUR] na klaster „Technologie cyfrowe i przemysł”;
 - 4) [15 000 000 000 EUR] na klaster „Klimat, energetyka i mobilność”;
 - 5) [10 000 000 000 EUR] na klaster „Żywność i zasoby naturalne”;
 - 6) [2 200 000 000 EUR] na niejądrowe działań bezpośrednie Wspólnego Centrum Badawczego (JRC);
- c) [13 500 000 000 EUR] na filar III „Otwarte innowacje” na lata 2021–2027, z czego:
- 1) [10 500 000 000 EUR] na Europejską Radę ds. Innowacji, w tym do [500 000 000 EUR] na europejskie ekosystemy innowacji;
 - 2) [3 000 000 000 EUR] na Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT);
- d) [2 100 000 000 EUR] na część „Wzmocnienie europejskiej przestrzeni badawczej” na lata 2021–2027, z czego:
- 1) [1 700 000 000 EUR] na „dzielenie się doskonałością”;
 - 2) [400 000 000 EUR] na „zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji”.

3. [Aby móc zareagować na nieprzewidziane sytuacje lub rozwój wydarzeń i nowe potrzeby, Komisja może, w ramach rocznej procedury budżetowej, zmienić kwoty, o których mowa w ust. 2, o maksymalnie [10 %]. Nie dopuszcza się takiej zmiany w odniesieniu do kwoty, o której mowa w niniejszym artykule ust. 2 lit. b) pkt 6 oraz całkowitej kwoty określonej w ust. 2 niniejszego artykułu jako przeznaczonej na część „Wzmocnienie europejskiej przestrzeni badawczej”.]
4. Z kwoty o której mowa w ust. 1, na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. a), i na EIT można również pokrywać wydatki na przygotowanie, monitorowanie, kontrolę, audyt, ocenę i inne rodzaje działalności oraz wydatki niezbędne do zarządzania programem i jego realizacji, w tym wszelkie wydatki administracyjne, a także wydatki na ocenę realizacji jego celów. Z kwoty tej można ponadto pokrywać wydatki związane z badaniami, spotkaniami ekspertów, działalnością w zakresie informacji i komunikacji, o ile są one związane z celami programu, jak również wydatki związane z sieciami informatycznymi w zakresie przetwarzania i wymiany informacji, w tym z narzędziami informatycznymi dla przedsiębiorstw oraz z innego rodzaju pomocą techniczną i administracyjną niezbędną w związku z zarządzaniem programem.
5. W razie potrzeby w budżecie obejmującym okres po 2027 r. mogą zostać zapisane środki na pokrycie wydatków przewidzianych w ust. 4, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone do dnia 31 grudnia 2027 r.
6. Zobowiązania budżetowe z tytułu działań trwających dłużej niż jeden rok budżetowy można rozłożyć na kilka lat na roczne raty.
7. Nie naruszając przepisów rozporządzenia finansowego, wydatki na działania wynikające z projektów ujętych w pierwszym programie prac mogą być kwalifikowalne od dnia 1 stycznia 2021 r.

8. [Środki przydzielone państwom członkowskim w ramach zarządzania dzielonego i mogące być przenoszone zgodnie z art. 21 rozporządzenia (UE) XX [...ustanawiającego wspólne przepisy] mogą, na ich wniosek, zostać przeniesione do programu. Komisja wykonuje te środki bezpośrednio zgodnie z art. 62 ust. 1 lit. a) rozporządzenia finansowego lub pośrednio zgodnie z lit. c) tegoż artykułu. Środki te wykorzystuje się na rzecz danego państwa członkowskiego, chyba że odpowiednia instytucja zarządzająca tego państwa członkowskiego postanowi inaczej].
9. Program „Horyzont Europa” opracowano tak, by jego realizacja odbywała się w synergii z innymi unijnymi programami finansowania przy dążeniu do maksymalnego uproszczenia. Niewyczerpujący wykaz efektów synergii z innymi unijnymi programami finansowania zawarto w załączniku IV.

Artykuł 10

Otwarta nauka

1. Zgodnie z art. 35 ust. 3 niniejszego rozporządzenia zapewnia się otwarty dostęp do publikacji naukowych będących wynikiem badań naukowych finansowanych ze środków programu i otwarty dostęp do danych badawczych, w tym danych stanowiących podstawę publikacji naukowych. Ten drugi jest także zgodny z zasadą „otwarty w największym możliwym zakresie, zamknięty tylko w koniecznym”. Zachęca się do zapewniania otwartego dostępu do innych produktów badań naukowych, w tym tych zapewniających korzyści dla MŚP.
2. Zapewnia się odpowiedzialne zarządzanie danymi badawczymi zgodnie z zasadami FAIR: „możliwość znalezienia”, „dostępność”, „interoperacyjność” i „możliwość ponownego wykorzystania”. Zwraca się również uwagę na długoterminowe przechowywanie danych.
3. Propaguje się i wspiera praktyki na rzecz otwartej nauki obejmujące i wykraczające poza otwarty dostęp do produktów badań naukowych oraz odpowiedzialne zarządzanie danymi badawczymi.

Artykuł 11

Finansowanie uzupełniające

Działania, którym przyznano pieczęć doskonałości lub które spełniają następujące łączne warunki porównawcze:

- a) zostały ocenione w procedurze zaproszenia do składania wniosków w ramach programu,
- b) spełniają minimalne wymagania jakościowe stawiane w tym zaproszeniu do składania wniosków,
- c) nie mogą być finansowane w ramach tego zaproszenia do składania wniosków wyłącznie ze względu na ograniczenia budżetowe,

[mogą otrzymać wsparcie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego+ lub Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich zgodnie z art. [67] ust. 5 rozporządzenia (UE) XX [ustanawiającego wspólne przepisy] i art. [8] rozporządzenia (UE) XX [w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej], pod warunkiem że działania te są spójne z celami odnośnego programu. Stosuje się przepisy funduszu, z którego udzielane jest wsparcie.]

Artykuł 12

Państwa trzecie stowarzyszone z programem¹⁰

- [1. Program jest otwarty do celów stowarzyszenia dla następujących państw trzecich:
 - a) członkowie Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), którzy są członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), zgodnie z warunkami ustanowionymi w Porozumieniu EOG;

¹⁰ [Artykuł ten jest częścią pakietu negocjacyjnego dotyczącego WRF i zostanie w związku z tym zmodyfikowany według wskazówek horyzontalnych. Uznaje się, że stowarzyszenie członków EFTA powinno być zgodne ze szczególnymi warunkami określonymi w porozumieniach między Unią a tymi krajami.]

- b) państwa przystępujące, państwa kandydujące i potencjalni kandydaci, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami udziału tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami;
- c) państwa objęte europejską polityką sąsiedztwa, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami udziału tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami;
- d) państwa trzecie i terytoria spełniające wszystkie poniższe kryteria:
 - (i) dobry potencjał naukowy, techniczny i innowacyjny;
 - (ii) zobowiązanie do otwartej gospodarki rynkowej opartej na zasadach, w tym sprawiedliwe i równe traktowanie praw własności intelektualnej, poparte instytucjami demokratycznymi;
 - (iii) aktywne propagowanie polityki na rzecz poprawy dobrobytu gospodarczego i społecznego obywateli.

Stowarzyszenie z programem każdego z państw trzecich, o których mowa w lit. d), odbywa się zgodnie z warunkami ustanowionymi w szczegółowym układzie obejmującym udział tego państwa trzeciego w programie, pod warunkiem że układ ten:

- zapewnia sprawiedliwą równowagę w odniesieniu do wkładów i korzyści państw trzecich uczestniczących w programach unijnych;
- ustanawia warunki uczestnictwa w tych programach, w tym sposób obliczania wkładów finansowych do poszczególnych programów i związanych z nimi kosztów administracyjnych. Wkłady te stanowią dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego;

- nie przyznaje państwu trzeciemu uprawnień decyzyjnych w odniesieniu do programu;
 - gwarantuje prawa Unii do zapewnienia należytego zarządzania finansami i ochrony jej interesów finansowych.
2. W zakresie stowarzyszenia każdego państwa trzeciego z programem uwzględnia się cel, jakim jest pobudzanie wzrostu gospodarczego w Unii poprzez innowacje. W związku z tym części programu mogą zostać wyłączone z układu o stowarzyszeniu zawieranego z określonym państwem, z wyjątkiem państw będących członkami EOG, państw przystępujących, państw kandydujących i potencjalnych kandydatów.
 3. W układzie o stowarzyszeniu przewiduje się, w stosownych przypadkach, uczestnictwo podmiotów prawnych z siedzibą w Unii w równoważnych programach państw stowarzyszonych zgodnie z ustanowionymi w nim warunkami.
 4. Warunki dotyczące ustalania poziomu wkładu finansowego muszą zapewniać automatyczną korektę wszelkiej znaczącej nierównowagi w stosunku do kwoty, jaką podmioty z siedzibą w państwie stowarzyszonym otrzymują z tytułu uczestnictwa w programie, z uwzględnieniem kosztów zarządzania programem oraz jego realizacji i funkcjonowania.]

TYTUŁ II

ZASADY UCZESTNICTWA I UPOWSZECHNIANIA

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne

Artykuł 13

Organy finansujące i działania bezpośrednie JRC

1. Organy finansujące mogą odstąpić od zasad określonych w niniejszym tytule, z wyjątkiem art. 14, 15 i 16, w należycie uzasadnionych przypadkach i tylko wtedy, gdy jest to przewidziane w akcie podstawowym ustanawiającym dany organ finansujący bądź powierzającym temu organowi zadania związane z wykonaniem budżetu lub – w przypadku organów finansujących, o których mowa w rozporządzeniu finansowym art. 62 ust. 1 lit. c) ppkt (ii), (iii) lub (v) – jeżeli jest to przewidziane w umowie o wkładzie finansowym i wymagane ze względu na szczególne potrzeby operacyjne tych organów lub charakter działania.
2. Zasad określonych w niniejszym tytule nie stosuje się do działań bezpośrednich prowadzonych przez JRC.

Artykuł 14

Działania kwalifikowalne

1. Nie naruszając przepisów ust. 2 niniejszego artykułu, do finansowania kwalifikują się wyłącznie działania służące realizacji celów, o których mowa w art. 3.

Nie finansuje się badań prowadzonych w następujących dziedzinach:

- a) działalność zmierzająca do klonowania ludzi w celach reprodukcyjnych;
 - b) działalność, której celem są zmiany dziedzictwa genetycznego człowieka, która mogłyby spowodować dziedziczenie takich zmian¹¹;
 - c) działalność, której celem jest tworzenie ludzkich embrionów wyłącznie na potrzeby badań naukowych lub w celu pozyskiwania komórek macierzystych, w tym także za pomocą przeniesienia jądra komórki somatycznej.
2. Badania przy wykorzystaniu ludzkich komórek macierzystych, zarówno dorosłych, jak i zarodkowych, mogą być finansowane w zależności od treści wniosku naukowego oraz od ram prawnych zainteresowanych państw członkowskich. Nie przyznaje się finansowania, ani w UE, ani poza nią, na działalność badawczą, która jest zabroniona we wszystkich państwach członkowskich. Nie finansuje się żadnej działalności w państwie członkowskim, która jest w tym państwie zabroniona.

Artykuł 15

Etyka¹²

1. Działania prowadzone w ramach programu realizuje się zgodnie z zasadami etycznymi i stosownymi przepisami krajowymi, unijnymi i międzynarodowymi, w tym zgodnie z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej oraz europejską konwencją praw człowieka i jej protokołami uzupełniającymi.

Szczególną uwagę zwraca się na zasadę proporcjonalności, prawo do prywatności, prawo do ochrony danych osobowych, prawo do zdrowia fizycznego i psychicznego osób, prawo do niedyskryminacji, konieczność zapewnienia wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego, a także ochrony środowiska.

¹¹ Można finansować badania związane z leczeniem nowotworu gruczołów płciowych.

¹² Z zastrzeżeniem ostatecznego aktu prawnego Komisja przedstawi oświadczenie w sprawie badań nad ludzkimi zarodkowymi komórkami macierzystymi, jak w przypadku „Horyzontu 2020” (oświadczenie 2013/C 373/02).

2. Podmioty uczestniczące w działaniu przedkładają:
- a) samoocenę etyczną określającą i wyszczególniającą wszystkie przewidywalne kwestie etyczne związane z celem, realizacją i prawdopodobnym wpływem działalności, która ma być finansowana, w tym potwierdzenie zgodności z ust. 1 oraz opis sposobu, w jaki zostanie ona zapewniona;
 - b) potwierdzenie, że dana działalność będzie zgodna z Europejskim kodeksem postępowania w zakresie rzetelności badawczej opublikowanym przez Zrzeszenie Europejskich Akademii Nauk i że nie będzie prowadzona żadna działalność wyłączona z finansowania;
 - c) w przypadku działalności prowadzonej poza Unią – potwierdzenie, że taka sama działalność byłaby dozwolona w państwie członkowskim; oraz
 - d) w przypadku działalności z wykorzystaniem ludzkich zarodkowych komórek macierzystych, stosownie do okoliczności, informacje o środkach w zakresie zezwoleń i kontroli, jakie muszą zostać zastosowane przez właściwe organy zainteresowanych państw członkowskich, jak również informacje o zatwierdzeniach zgodności z zasadami etyki, które uzyskuje się przed rozpoczęciem danej działalności.
3. Wnioski poddaje się systematycznie kontroli przesiewowej w celu określenia tych działań, które rodzą wątpliwości dotyczące złożonych lub poważnych kwestii etycznych, i przedkłada do oceny pod kątem etyczności. Oceny pod kątem etyczności dokonuje Komisja, chyba że zadanie to zostało przekazane organowi finansującemu. Ocena pod kątem etyczności jest obowiązkowa w przypadku działań obejmujących wykorzystanie ludzkich zarodkowych komórek macierzystych lub ludzkich embrionów. Kontrole przesiewowe i oceny pod kątem etyczności przeprowadzane są przy wsparciu ekspertów w dziedzinie etyki. Komisja i organy finansujące zapewniają w największym możliwym stopniu przejrzystość procedur w zakresie etyki.
4. Podmioty uczestniczące w działaniu uzyskują przed rozpoczęciem odnośnej działalności wszelkie zatwierdzenia lub inne obowiązkowe dokumenty od odpowiednich krajowych, lokalnych komisji etycznych lub innych organów, takich jak organy ochrony danych. Dokumenty te przechowuje się w dokumentacji i przedstawia Komisji lub organowi finansującemu na żądanie.

5. W stosownych przypadkach Komisja lub organ finansujący przeprowadza kontrole pod kątem etyczności. W przypadku poważnych lub złożonych kwestii etycznych kontrole przeprowadza Komisja, chyba że zadanie to zostało przekazane organowi finansującemu.

Kontrole pod kątem etyczności przeprowadzane są przy wsparciu ekspertów w dziedzinie etyki.

6. Działania, które nie spełniają wymogów etycznych, o których mowa w ust. 1–4, mogą zostać odrzucone lub zakończone w dowolnym momencie.

Artykuł 16

Bezpieczeństwo

1. Działania w ramach programu prowadzi się zgodnie z obowiązującymi przepisami bezpieczeństwa, w szczególności z przepisami w zakresie ochrony informacji niejawnych przed nieuprawnionym ujawnieniem, w tym z odpowiednimi przepisami krajowymi i unijnymi. W przypadku badań prowadzonych poza Unią wykorzystujących informacje niejawne lub generujących takie informacje konieczne jest, oprócz spełnienia wspomnianych powyżej wymogów, aby między Unią a państwem trzecim, w którym prowadzone są badania, została zawarta umowa o bezpieczeństwie.
2. W stosownych przypadkach we wnioskach zawiera się samoocenę bezpieczeństwa, w której określa się wszelkie problemy związane z bezpieczeństwem oraz podaje, w jaki sposób problemy te zostaną rozwiązane w celu zapewnienia zgodności z odpowiednimi przepisami krajowymi i unijnymi.
3. W stosownych przypadkach Komisja lub organ finansujący przeprowadza weryfikację pod kątem bezpieczeństwa w odniesieniu do wniosków rodzących problemy związane z bezpieczeństwem.
4. W stosownych przypadkach działania prowadzi się w zgodzie z decyzją (UE, Euratom) 2015/444 i jej przepisami wykonawczymi.
5. Podmioty uczestniczące w działaniu zapewniają ochronę przed nieuprawnionym ujawnieniem informacji niejawnych wykorzystywanych w tym działaniu lub wygenerowanych w jego ramach. Przed rozpoczęciem odnośnej działalności przedstawiają one dowód uzyskania od właściwego krajowego organu bezpieczeństwa poświadczenia bezpieczeństwa osobowego lub świadectwa bezpieczeństwa przemysłowego.

6. Jeżeli eksperci zewnętrzni mają do czynienia z informacjami niejawnymi, przed ich powołaniem wymaga się od nich uzyskania odpowiedniego poświadczenia bezpieczeństwa.
7. W stosownych przypadkach Komisja lub organ finansujący może przeprowadzać kontrole pod kątem bezpieczeństwa.
8. Działania, które nie spełniają wymogów bezpieczeństwa, o których mowa w ust. 1, 2, 4, 5 i 7, mogą zostać odrzucone lub zakończone w dowolnym momencie.

ROZDZIAŁ II

Dotacje

Artykuł 17

Dotacje

Dotacje w ramach programu są przyznawane i zarządzane zgodnie z tytułem VIII rozporządzenia finansowego, chyba że w niniejszym rozdziale określono inaczej.

Artykuł 18

Podmioty kwalifikujące się do uczestnictwa

1. Wszelkie podmioty prawne, bez względu na miejsce ich siedziby, lub organizacje międzynarodowe mogą uczestniczyć w działaniu w ramach programu, o ile spełnione zostały warunki określone w niniejszym rozporządzeniu, łącznie z wszelkimi warunkami określonymi w programie prac lub w zaproszeniu.
2. Podmioty muszą stanowić części konsorcjum, w skład którego muszą wchodzić co najmniej trzy samodzielne podmioty prawne, każdy z siedzibą w innym państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym, przy czym przynajmniej jeden z tych podmiotów musi mieć siedzibę w państwie członkowskim, chyba że:
 - a) w programie prac przewidziano inaczej, w należycie uzasadnionych przypadkach;

b) działanie jest działaniem, o którym mowa w ust. 3 lub 4.

3. Działania w zakresie badań pionierskich Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERBN), działania Europejskiej Rady ds. Innowacji (EIC), działania w zakresie szkoleń i mobilności lub działania do celów współfinansowania programu mogą być realizowane przez jeden podmiot prawny lub większą liczbę takich podmiotów, z których jeden musi mieć siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym.
4. Działania koordynacyjne i wspierające mogą być realizowane przez jeden podmiot prawny lub większą liczbę takich podmiotów, które mogą mieć siedzibę w państwie członkowskim, państwie stowarzyszonym lub w innym państwie trzecim]¹³.
5. W przypadku działań związanych z unijnymi aktywami strategicznymi, interesami Unii, jej autonomią lub bezpieczeństwem program prac może przewidywać, że uczestnictwo może zostać ograniczone wyłącznie do podmiotów prawnych z siedzibą w państwach członkowskich, lub do takich podmiotów oraz dodatkowo podmiotów prawnych z siedzibą w określonych państwach stowarzyszonych [lub innych państwach trzecich]. Wszelkie ograniczenie uczestnictwa podmiotów prawnych mających siedzibę w państwach stowarzyszonych, które są członkami EOG, jest zgodne z warunkami określonymi w Porozumieniu EOG.
6. W stosownych i należycie uzasadnionych przypadkach w programie prac można określić kryteria kwalifikowalności uzupełniające kryteria określone w ust. 2, 3, 4 i 5 stosownie do szczególnych wymogów polityki lub charakteru i celów działania, w tym liczbę podmiotów prawnych, rodzaj podmiotu prawnego i miejsce siedziby.
7. [W przypadku działań korzystających z kwot, o których mowa w art. 9 ust. 8, uczestnictwo ogranicza się do pojedynczego podmiotu prawnego z siedzibą na terenie jurysdykcji instytucji zarządzającej przekazującej wykonanie tych kwot, chyba że uzgodniono inaczej z tą instytucją zarządzającą i przewidziano to w programie prac.]
8. W przypadkach wskazanych w programie prac w działaniach może uczestniczyć JRC.
9. JRC, międzynarodowe europejskie organizacje badawcze i podmioty prawne utworzone na podstawie prawa Unii uznaje się za mające siedzibę w państwie członkowskim innym niż państwa członkowskie, w których siedzibę mają pozostałe podmioty prawne uczestniczące w działaniu.

¹³ O nawiasy zwrócili się negocjatorzy WRF.

10. W przypadku działań w zakresie badań pionierskich Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych oraz działań w zakresie szkoleń i mobilności organizacje międzynarodowe mające siedzibę główną w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym uznaje się za mające siedzibę w tym państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym.

Artykuł 19

Podmioty kwalifikujące się do otrzymania finansowania

1. Podmioty kwalifikują się do otrzymania finansowania, jeżeli mają siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym.

[W przypadku działań korzystających z kwot, o których mowa w art. 9 ust. 8, do finansowania z tych kwot kwalifikują się wyłącznie podmioty z siedzibą na terenie jurysdykcji instytucji zarządzającej przekazującej wykonanie tych kwot.]
2. [Podmioty z siedzibą w niestowarzyszonym państwie trzecim powinny zasadniczo ponosić koszty swojego uczestnictwa. Jednak podmioty z państw o niskim lub średnim dochodzie¹⁴ oraz w drodze wyjątku z innych niestowarzyszonych państw trzecich mogą kwalifikować się do otrzymania finansowania w ramach działania, jeżeli:
 - a) dane państwo trzecie jest wskazane w programie prac przyjętym przez Komisję; lub
 - b) Komisja albo organ finansujący uważa, że ich uczestnictwo ma zasadnicze znaczenie dla realizacji działania.]
3. Podmioty stowarzyszone kwalifikują się do otrzymania finansowania w ramach działania, jeżeli mają siedzibę w państwie członkowskim, państwie stowarzyszonym [lub państwie trzecim] wskazanym w programie prac przyjętym przez Komisję.

¹⁴ Do programu prac dołączony zostanie wykaz państw o niskim lub średnim dochodzie.

Zaproszenia do składania wniosków

1. Niezależnie od szczegółowych przepisów zawartych w ust. 2 w przypadku wszystkich działań program prac obejmuje treść zaproszeń do składania wniosków.
2. W przypadku opracowywania portfeli działań przejściowych w ramach instrumentu „Pionier” EIC:
 - a) ogłaszanie i treść zaproszeń do składania wniosków ustala się z uwzględnieniem celów i budżetu ustanowionych w programie prac w odniesieniu do odpowiedniego portfela działań;
 - b) każdy wniosek wybrany w ramach instrumentu „Pionier” EIC w drodze zaproszeń do składania wniosków zawiera ustaloną kwotę 50 000 EUR na prowadzenie działań uzupełniających, takich jak ocena możliwych firm typu spin-off, innowacje mogące stworzyć nowy rynek lub rozwój przekonującego biznesplanu. Wykorzystanie tej kwoty będzie podlegać uprzedniej zgodzie Komisji. Komitet programowy ustanowiony w ramach programu szczegółowego jest informowany o takich przypadkach.
3. Jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia celów, zaproszenia mogą w wyjątkowych przypadkach być ograniczone do opracowywania dodatkowego rodzaju działalności lub dodania dodatkowych partnerów do istniejących działań. Ponadto w programie prac można przewidzieć możliwość dołączania się podmiotów prawnych z państw członkowskich osiągających słabe wyniki w zakresie badań i innowacji do już wybranych działań w zakresie badań i innowacji realizowanych w ramach współpracy, z zastrzeżeniem zgody odpowiedniego konsorcjum i pod warunkiem, że w działaniach takich nie biorą jeszcze udziału podmioty prawne z takich państw członkowskich.
4. Zaproszenie do składania wniosków nie jest wymagane w przypadku działań koordynacyjnych i wspierających lub działań do celów współfinansowania programu, które:
 - a) mają być realizowane przez JRC lub podmioty prawne określone w programie prac; oraz
 - b) nie wchodzą w zakres zaproszenia do składania wniosków, zgodnie z art. 195e rozporządzenia finansowego.

5. W programie prac wskazuje się zaproszenia, w ramach których przyznawane będą pieczęcie doskonałości. Po otrzymaniu od wnioskodawcy uprzedniej zgody informacje dotyczące wniosku i oceny mogą być udostępniane zainteresowanym organom finansującym, z zastrzeżeniem zawarcia umów o zachowaniu poufności.

Artykuł 21

Wspólne zaproszenia

Komisja lub organ finansujący może ogłosić wspólne zaproszenie do składania wniosków razem z:

- a) państwami trzecimi, w tym ich organizacjami lub agencjami naukowymi i technologicznymi;
- b) organizacjami międzynarodowymi;
- c) podmiotami prawnymi o charakterze niezarobkowym.

W przypadku wspólnego zaproszenia ustanawia się wspólne procedury kwalifikacji i oceny wniosków. Procedury te obejmują charakteryzującą się zrównoważonym składem grupę ekspertów wyznaczonych przez każdą ze stron.

Przedkomercyjne zamówienia publiczne i zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania

1. Działania mogą obejmować lub mieć jako główny cel przedkomercyjne zamówienia publiczne lub zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania, które mają być realizowane przez beneficjentów będących instytucjami zamawiającymi lub podmiotami zamawiającymi, zdefiniowanymi w dyrektywach 2014/23/UE¹⁵, 2014/24/UE¹⁶, 2014/25/UE¹⁷ i 2009/81/WE¹⁸.
2. W postępowaniach o udzielenie zamówienia:
 - a) przestrzega się zasad przejrzystości, niedyskryminacji, równego traktowania, należytego zarządzania finansami, proporcjonalności i reguł konkurencji;
 - b) w przypadku przedkomercyjnych zamówień publicznych można przewidzieć szczególne warunki, polegające na przykład na ograniczeniu miejsca przeprowadzenia zamawianych działań do terytorium państw członkowskich i państw stowarzyszonych;
 - c) można zezwalać na udzielenie więcej niż jednego zamówienia w ramach tego samego postępowania („zamawianie u różnych dostawców”); oraz
 - d) przewiduje się udzielenie zamówienia oferentowi lub oferentom, którzy złożyli ofertę najkorzystniejszą ekonomicznie przy jednoczesnym zapewnieniu braku konfliktu interesów.

¹⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/23/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania koncesji (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 1).

¹⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65).

¹⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243).

¹⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniająca dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz.U. L 216 z 20.8.2009, s. 76).

3. Wykonawca uzyskujący rezultaty w ramach przedkomercyjnych zamówień publicznych staje się posiadaczem przynajmniej powiązanych praw własności intelektualnej. Instytucjom zamawiającym przysługują przynajmniej nieodpłatne prawa dostępu do rezultatów na własny użytek oraz prawo udzielania lub wymagania od uczestniczących wykonawców udzielania licencji niewyłącznych osobom trzecim do celów wykorzystania rezultatów na potrzeby instytucji zamawiającej, na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, bez prawa do udzielania sublicencji. Jeżeli wykonawca nie wykorzysta komercyjnie rezultatów w okresie po udzieleniu przedkomercyjnego zamówienia publicznego, wskazanym w odnośnej umowie, instytucje zamawiające mogą po omówieniu tej kwestii z wykonawcą wymagać od niego przeniesienia na nie wszelkich praw własności tych rezultatów.

¹⁹[Artykuł 23

Finansowanie skumulowane

Działanie, które otrzymało wkład z innego programu unijnego, może również otrzymać wkład w ramach programu, pod warunkiem że wkłady te nie pokrywają tych samych kosztów. Do wkładu do działania, który jest wnoszony z innego programu unijnego, stosuje się przepisy programu, z którego wkład ten pochodzi. Finansowanie skumulowane nie może przekroczyć łącznych kosztów kwalifikowalnych działania, a wsparcie z różnych programów unijnych można obliczać proporcjonalnie zgodnie z dokumentami określającymi warunki wsparcia.]

Artykuł 24

Kryteria kwalifikacji

1. Oprócz wyjątków wymienionych w art. 198 ust. 5 rozporządzenia finansowego, zdolność finansową weryfikuje się tylko w odniesieniu do koordynatora i tylko wtedy, gdy kwota wnioskowanego finansowania ze środków Unii na dane działanie wynosi co najmniej 500 000 EUR.

¹⁹ [Z zastrzeżeniem wyniku negocjacji w sprawie odpowiednich aktów prawnych.]

2. Jeżeli istnieją jednak uzasadnione wątpliwości co do zdolności finansowej lub poziom ryzyka jest wyższy ze względu na uczestnictwo w kilku trwających działaniach finansowanych ze środków unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji, Komisja lub organ finansujący weryfikuje również zdolność finansową innych wnioskodawców lub koordynatorów wnioskujących o kwotę finansowania poniżej progu, o którym mowa w ust. 1.
3. Jeżeli zdolność finansowa jest strukturalnie gwarantowana przez inny podmiot prawny, weryfikuje się jego zdolność finansową.
4. W przypadku słabej zdolności finansowej Komisja lub organ finansujący może uzależnić uczestnictwo wnioskodawcy od przedłożenia przez podmiot stowarzyszony oświadczenia o odpowiedzialności solidarnej.
5. Wkład do Mechanizmu Ubezpieczeń Wzajemnych ustanowionego w art. 33 uznaje się za wystarczającą gwarancję w myśl art. 152 rozporządzenia finansowego. Nie przyjmuje się od beneficjentów żadnej dodatkowej gwarancji ani zabezpieczenia, ani też nie nakłada na nich wymogu ich dostarczenia.

Artykuł 25

Kryteria wyboru

1. Oceny wniosków dokonuje się w oparciu o następujące kryteria wyboru:
 - a) doskonałość;
 - b) oddziaływanie;
 - c) jakość i skuteczność realizacji.
2. Do wniosków dotyczących działań w zakresie badań pionierskich ERBN stosuje się wyłącznie kryterium, o którym mowa w ust. 1 lit. a).
3. W programie prac zawiera się dalsze informacje na temat stosowania kryteriów wyboru określonych w ust. 1, można także wskazać ich wagę i progi.

Artykuł 26

Ocena

1. Wnioski są oceniane przez komisję oceniającą, która składa się z niezależnych ekspertów zewnętrznych.

W przypadku działalności EIC, misji i w należycie uzasadnionych przypadkach określonych w **przyjętym przez Komisję** programie prac komisja oceniająca może składać się częściowo lub, w przypadku działań koordynacyjnych i wspierających, częściowo lub w pełni z przedstawicieli instytucji unijnych lub organów, o których mowa w art. 150 rozporządzenia finansowego.

Proces oceny mogą śledzić niezależni obserwatorzy.

2. W stosownych przypadkach komisja oceniająca klasyfikuje wnioski, które przekroczyły stosowne progi, na podstawie:
 - a) wyników oceny;
 - b) ich wkładu w osiągnięcie szczegółowych celów polityki, w tym tworzenia spójnego portfela projektów w przypadku działań w ramach instrumentu „Pionier” EIC, misji i w innych należycie uzasadnionych przypadkach określonych szczegółowo w **przyjętym przez Komisję** programie prac.

W przypadku działalności EIC, misji i w innych należycie uzasadnionych przypadkach określonych szczegółowo w **przyjętym przez Komisję** programie prac komisja oceniająca może również zaproponować wprowadzenie we wnioskach dostosowań w zakresie, w jakim jest to niezbędne do zapewnienia spójności podejścia opartego na portfelu. Dostosowania te są zgodne z warunkami uczestnictwa i spełniają zasadę równego traktowania. Komitet programowy jest informowany o takich przypadkach.

3. Zgodnie z art. 200 ust. 7 rozporządzenia finansowego wnioskodawcy otrzymują informacje zwrotne na wszystkich etapach oceny i, w stosownych przypadkach, powody odrzucenia.
4. Podmioty prawne mające siedzibę w państwach członkowskich osiągających słabe wyniki w zakresie badań i innowacji, które z powodzeniem uczestniczyły w komponencie „Szersze uczestnictwo i dzielenie się doskonałością”, otrzymują na żądanie zapis tego udziału, który można dołączyć do koordynowanych przez nie wniosków w ramach filaru II programu.

Artykuł 27

Procedura przeglądu oceny

1. Wnioskodawca może wnieść o przegląd oceny, jeżeli uzna, że mająca zastosowanie procedura oceny nie została prawidłowo zastosowana do jego wniosku²⁰.
2. Przegląd oceny dotyczy wyłącznie proceduralnych aspektów oceny, nie zaś merytorycznej oceny wniosku.
- 2a. Komitet ds. przeglądu procesu oceny wydaje opinię na temat aspektów proceduralnych, a przewodniczy mu urzędnik Komisji lub stosownego organu finansującego z departamentu innego niż departament odpowiedzialny za zaproszenie do składania wniosków. Komitet może zalecić:
 - a) ponowną ocenę wniosku przede wszystkim przez oceniających, którzy nie brali udziału w poprzedniej ocenie;
 - b) potwierdzenie pierwotnej oceny.
3. Przegląd oceny nie może opóźniać procesu kwalifikacji wniosków, które nie są przedmiotem przeglądu.

²⁰ Procedura zostanie wyjaśniona w dokumencie, który zostanie opublikowany przed rozpoczęciem procesu oceny.

Artykuł 28

Czas na udzielenie dotacji

1. Na zasadzie odstępstwa od art. 194 ust. 2 akapit pierwszy rozporządzenia finansowego stosuje się następujące okresy:
 - a) w przypadku informowania wszystkich wnioskodawców o wyniku oceny ich wniosków – okres nie dłuższy niż pięć miesięcy od ostatecznego terminu składania kompletnych wniosków;
 - b) w przypadku podpisywania umów o udzielenie dotacji z wnioskodawcami – okres nie dłuższy niż osiem miesięcy od ostatecznego terminu składania kompletnych wniosków.
2. W programie prac można określić krótsze okresy.
3. Poza wyjątkami określonymi w art. 194 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia finansowego, okresy, o których mowa w ust. 1, mogą zostać także przedłużone w przypadku działań ERBN, misji oraz w sytuacji, gdy działania są przedkładane do oceny pod kątem etyczności lub bezpieczeństwa.

Artykuł 29

Realizacja dotacji

1. Jeśli beneficjent nie wypełnia swoich zobowiązań dotyczących realizacji działania od strony technicznej, pozostali beneficjenci wypełniają zobowiązania bez dodatkowego finansowania unijnego, chyba że zostaną wyraźnie zwolnieni z tego obowiązku. Odpowiedzialność finansowa każdego z beneficjentów jest ograniczona do jego własnego zadłużenia, z zastrzeżeniem przepisów dotyczących Mechanizmu Ubezpieczeń Wzajemnych.
2. W umowie o udzielenie dotacji można określić cele pośrednie i powiązane raty płatności zaliczkowych. Jeżeli nie osiągnięto celów pośrednich, działanie może zostać zawieszone, zmienione lub, w należycie uzasadnionym przypadku, zakończone.

3. Działanie może również zostać zakończone, jeżeli oczekiwane rezultaty utraciły swoje znaczenie dla Unii z przyczyn naukowych lub technologicznych lub, w przypadku akceleratora EIC, również z przyczyn ekonomicznych.

Artykuł 29a

Wzór umowy o udzielenie dotacji

1. Komisja, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, przygotowuje wzór umów o udzielenie dotacji zawieranych przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący i beneficjentów zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. W przypadku konieczności wprowadzenia znacznych zmian do wzoru umowy o udzielenie dotacji Komisja, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, dokonuje odpowiedniego przeglądu wzoru.
2. Umowa o udzielenie dotacji określa prawa i obowiązki beneficjentów, a także Komisji lub stosownych organów finansujących, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. Ustanawia także prawa i obowiązki podmiotów prawnych, które stają się beneficjentami podczas realizacji działań, a także rolę i zadania koordynatora konsorcjum.

Artykuł 30

Stopy finansowania

1. Do wszystkich rodzajów finansowanej działalności stosuje się jedną stopę finansowania na działanie. Maksymalną stopę finansowania ustala się w programie prac.
2. Ze środków programu można zwracać do 100 % łącznych kosztów kwalifikowalnych działania, z następującymi wyjątkami:
 - a) w przypadku działań w zakresie innowacji: do 70 % łącznych kosztów kwalifikowalnych, z wyjątkiem podmiotów prawnych o charakterze niezarobkowym, w przypadku których ze środków programu można zwrócić do 100 % łącznych kosztów kwalifikowalnych;
 - b) w przypadku działań do celów współfinansowania programu: co najmniej 30 % łącznych kosztów kwalifikowalnych, a w określonych i należycie uzasadnionych przypadkach – do 70 %.

3. Stopy finansowania określone w niniejszym artykule mają zastosowanie również do działań, w przypadku których dla całości lub części działania ustalono finansowanie według stawek zryczałtowanych, kosztów jednostkowych lub w formie płatności ryczałtowych.

Artykuł 31

Koszty pośrednie

1. Kwalifikowalne koszty pośrednie ustala się przez zastosowanie stawki zryczałtowanej wynoszącej 25 % łącznych kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich, z wyłączeniem kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich podwykonawstwa, wsparcia finansowego na rzecz osób trzecich oraz wszelkich kosztów jednostkowych lub płatności ryczałtowych, które obejmują koszty pośrednie.

W stosownych przypadkach koszty pośrednie objęte kosztami jednostkowymi lub płatnościami ryczałtowymi oblicza się stosując stawkę zryczałtowaną określoną w ust. 1, z wyjątkiem jednostkowych kosztów towarów i usług fakturowanych wewnętrznie, które oblicza się na podstawie kosztów rzeczywistych, zgodnie ze zwyczajową praktyką księgowania kosztów przez beneficjentów.

2. Jeżeli jednak przewidziano to w programie prac, koszty pośrednie mogą być deklarowane w formie płatności ryczałtowej lub kosztów jednostkowych.

Artykuł 32

Koszty kwalifikowalne

1. Oprócz kryteriów określonych w art. 186 rozporządzenia finansowego, w przypadku beneficjentów otrzymujących wynagrodzenie w oparciu o projekt koszty personelu są kwalifikowalne do wysokości wynagrodzenia wypłacanego danej osobie za pracę w ramach podobnych projektów finansowanych ze środków programów krajowych, co obejmuje składki na ubezpieczenie społeczne i inne koszty powiązane z wynagrodzeniem personelu przypisanego do działań, wynikające z prawa krajowego lub umowy o zatrudnienie.

Wynagrodzenie w oparciu o projekt oznacza wynagrodzenie, które jest związane z uczestnictwem danej osoby w projektach, stanowi część zwyczajowej praktyki beneficjenta w zakresie wynagrodzeń i jest wypłacane w sposób jednolity.

2. Na zasadzie odstępstwa od art. 190 ust. 1 rozporządzenia finansowego, koszty zasobów udostępnionych przez osoby trzecie w postaci wkładów rzeczowych są kwalifikowalne, do wysokości kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich danej osoby trzeciej.
3. Na zasadzie odstępstwa od art. 192 rozporządzenia finansowego, dochód generowany przez wykorzystanie rezultatów nie jest uznawany za wpływy z działania.
4. Na zasadzie odstępstwa od art. 203 ust. 4 rozporządzenia finansowego, poświadczenie sprawozdania finansowego jest obowiązkowe w momencie dokonywania płatności salda, jeżeli kwota deklarowana do zwrotu jako koszty rzeczywiste i koszty jednostkowe obliczone zgodnie ze zwyczajową praktyką księgowania kosztów wynosi co najmniej 325 000 EUR.

Artykuł 33

Mechanizm Ubezpieczeń Wzajemnych

1. Niniejszym ustanawia się Mechanizm Ubezpieczeń Wzajemnych („Mechanizm”), który zastępuje fundusz ustanowiony na podstawie art. 38 rozporządzenia (WE) nr 1290/2013 i jest jego następcą prawnym. Mechanizm przeznaczony jest na pokrycie ryzyka związanego z niemożnością odzyskania od beneficjentów kwot należnych:
 - a) Komisji na mocy decyzji nr 1982/2006/WE;
 - b) Komisji i organom unijnym w ramach programu „Horyzont 2020”;
 - c) Komisji i organom finansującym w ramach niniejszego programu.

Pokrycie ryzyka w odniesieniu do organów finansujących, o których mowa w ust. 1 lit. c), może być realizowane poprzez system pokrycia pośredniego określony w stosownej umowie i uwzględniający charakter organu finansującego.

2. Mechanizm jest zarządzany przez Unię reprezentowaną przez Komisję występującą jako podmiot wykonawczy. Komisja ustanawia szczegółowe zasady dotyczące funkcjonowania Mechanizmu.

3. Beneficjenci uiszczają składkę w wysokości 5 % unijnego finansowania na działanie. Na podstawie ocen okresowych składka ta może zostać podwyższona przez Komisję do 8 % lub obniżona poniżej 5 %. Składki beneficjentów na Mechanizm są potrącane z początkowej płatności zaliczkowej i wpłacane do Mechanizmu w imieniu beneficjentów i w żadnym wypadku nie mogą przekraczać kwoty początkowej płatności zaliczkowej.
4. Składki beneficjentów są zwracane w momencie dokonywania płatności salda.
5. Wszelki zwrot finansowy wygenerowany przez Mechanizm jest dodawany do Mechanizmu. Jeżeli zwrot jest niewystarczający, Mechanizm nie interweniuje, a Komisja lub organ finansujący odzyskuje wszelkie należne kwoty bezpośrednio od beneficjentów lub osób trzecich.
6. Odzyskane kwoty stanowią dochody przeznaczone na Mechanizm w rozumieniu art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego. Po zakończeniu realizacji wszystkich dotacji, których ryzyko bezpośrednio lub pośrednio pokrywa Mechanizm, wszelkie pozostające kwoty należne zostają odzyskane przez Komisję i zapisane w budżecie Unii, z zastrzeżeniem decyzji władzy ustawodawczej.
7. Mechanizm może zostać otwarty dla beneficjentów wszelkich innych programów unijnych zarządzanych bezpośrednio. Komisja przyjmuje warunki udziału beneficjentów innych programów.

Artykuł 34

Własność i ochrona

1. Beneficjenci stają się właścicielami rezultatów, które uzyskują. Zapewniają oni, by wszelkie prawa ich pracowników lub innych osób trzecich w odniesieniu do rezultatów mogły być wykonywane w sposób nienaruszający obowiązków beneficjentów zgodnie z warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji.

Rezultaty mogą stanowić współwłasność dwóch beneficjentów lub większej ich liczby, jeżeli:

- a) zostały uzyskane wspólnie przez tych beneficjentów; oraz

b) niemożliwe jest:

- (i) ustalenie wkładu, jaki każdy z beneficjentów wniósł w ich uzyskanie,
- lub
- (ii) rozdzielenie ich przy składaniu wniosku o objęcie ich ochroną, obejmowaniu ich ochroną lub jej utrzymywaniu.

Współwłaściciele uzgadniają na piśmie przydział współwłasności i warunki korzystania z niej. Każdy ze współwłaścicieli może udzielać osobom trzecim niewyłącznych licencji na korzystanie z rezultatów stanowiących współwłasność (bez prawa do udzielania sublicencji), pod warunkiem że pozostali współwłaściciele zostali o tym powiadomieni z wyprzedzeniem i otrzymają godziwą i rozsądną zapłatę, chyba że uzgodniono inaczej. Współwłaściciele mogą uzgodnić na piśmie stosowanie innego rozwiązania niż współwłasność.

2. Beneficjenci, którzy otrzymali finansowanie unijne, odpowiednio chronią swoje rezultaty, jeżeli ochrona jest możliwa i uzasadniona, uwzględniając wszelkie istotne aspekty, w tym perspektywy wykorzystania komercyjnego. Podejmując decyzję w sprawie ochrony beneficjenci uwzględniają także uzasadnione interesy pozostałych beneficjentów uczestniczących w danym działaniu.

Artykuł 35

Wykorzystanie i upowszechnianie

1. Beneficjenci, którzy otrzymali finansowanie Unii, dokładają wszelkich starań w celu wykorzystania swoich rezultatów, w szczególności w Unii i w stowarzyszonych państwach beneficjentów zaangażowanych w dane działanie. Możliwe jest wykorzystanie bezpośrednio przez beneficjentów lub pośrednio, w szczególności poprzez przeniesienie własności rezultatów i udzielenie licencji na nie zgodnie z art. 36.

W programie prac można przewidzieć dodatkowe obowiązki w zakresie wykorzystania.

Jeżeli pomimo wszelkich starań beneficjenta o wykorzystanie jego rezultatów bezpośrednio lub pośrednio wykorzystanie to nie następuje w ustalonym okresie wskazanym w umowie o udzielenie dotacji, beneficjent korzysta z odpowiedniej platformy internetowej wskazanej w umowie o udzielenie dotacji, aby znaleźć strony zainteresowane wykorzystaniem tych rezultatów. Od obowiązku tego można odstąpić, jeżeli jest to uzasadnione na podstawie wniosku beneficjenta.

2. Z zastrzeżeniem wszelkich ograniczeń wynikających z ochrony własności intelektualnej, przepisów bezpieczeństwa lub uzasadnionych interesów, beneficjenci upowszechniają swoje rezultaty jak najwcześniej.

W programie prac można przewidzieć dodatkowe obowiązki w zakresie upowszechniania.

3. Beneficjenci zapewniają, by otwarty dostęp do publikacji naukowych był stosowany zgodnie z warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji. W szczególności beneficjenci zapewniają, by oni sami lub autorzy zachowali prawa własności intelektualnej wystarczające do spełnienia przez nich wymogów w zakresie otwartego dostępu.

Otwarty dostęp do danych badawczych powinien stanowić ogólną zasadę w warunkach określanych w umowie o udzielenie dotacji, ale w uzasadnionych przypadkach stosuje się wyjątki, uwzględniając uzasadnione interesy beneficjentów, w tym wykorzystanie komercyjne, oraz wszelkie inne ograniczenia, takie jak przepisy dotyczące ochrony danych, przepisy bezpieczeństwa lub prawa własności intelektualnej.

W programie prac można przewidzieć dodatkowe obowiązki w zakresie stosowania się do praktyk otwartej nauki.

4. Beneficjenci zarządzają wszelkimi danymi badawczymi zgodnie z zasadami FAIR i warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji i ustanawiają plan zarządzania danymi.

W programie prac można przewidzieć dodatkowe obowiązki dotyczące korzystania z europejskiej chmury dla otwartej nauki (EOSC) do celów przechowywania i udostępniania danych badawczych.

5. Beneficjenci, którzy zamierzają upowszechniać swoje rezultaty, powiadamiają z wyprzedzeniem pozostałych beneficjentów uczestniczących w działaniu. Każdy z pozostałych beneficjentów może zgłosić sprzeciw, jeśli wykaże, że zamierzone upowszechnianie znacząco szkodziłoby jego uzasadnionym interesom w odniesieniu do jego rezultatów lub istniejącej wiedzy. W takich przypadkach upowszechnianie nie może nastąpić, chyba że zostaną poczynione odpowiednie kroki w celu zabezpieczenia tych uzasadnionych interesów.

6. We wnioskach zawiera się plan wykorzystania i upowszechniania rezultatów, chyba że w programie prac przewidziano inaczej. Jeżeli przewidywane wykorzystanie wiąże się z projektowaniem, tworzeniem, produkcją i wprowadzaniem do obrotu produktu bądź procesu, lub tworzeniem i świadczeniem usługi, w planie określa się strategię takiego wykorzystania. Jeżeli w planie przewidziano wykorzystanie głównie w niestowarzyszonych państwach trzecich, podmioty prawne wyjaśniają względy, z których wykorzystanie to nadal leży w interesie Unii.

Beneficjenci rozwijają dalej plan w trakcie i po zakończeniu działania.

7. Do celów monitorowania i upowszechniania przez Komisję lub organ finansujący beneficjenci przedstawiają wszelkie wymagane informacje dotyczące wykorzystania i upowszechniania swoich rezultatów zgodnie z warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji. Z zastrzeżeniem uzasadnionych interesów beneficjentów, informacje takie udostępnia się publicznie.

Artykuł 36

Przeniesienie własności i udzielanie licencji

1. Beneficjenci mogą przenieść własność swoich rezultatów. Zapewniają oni, aby ich obowiązki miały również zastosowanie do nowego właściciela i aby ten ostatni był zobowiązany do przeniesienia tych obowiązków na nowego właściciela w każdym przypadku kolejnego przeniesienia własności.
2. Beneficjenci, którzy zamierzają przenieść własność rezultatów, powiadamiają z wyprzedzeniem każdego z pozostałych beneficjentów, który wciąż posiada prawa dostępu do tych rezultatów, chyba że uzgodniono inaczej na piśmie w odniesieniu do wyraźnie określonych osób trzecich lub nie jest to możliwe w świetle obowiązujących przepisów. Powiadomienie to musi zawierać wystarczające informacje o nowym właścicielu, aby umożliwić beneficjentowi ocenę wpływu takiego przeniesienia na jego prawa dostępu.

O ile nie uzgodniono inaczej na piśmie w odniesieniu do wyraźnie określonych osób trzecich, beneficjent może sprzeciwić się przeniesieniu, jeżeli jest w stanie wykazać, że przeniesienie to wpłynęłoby niekorzystnie na jego prawa dostępu. W takim przypadku przeniesienie nie może nastąpić do czasu osiągnięcia porozumienia między zainteresowanymi beneficjentami.

3. Beneficjenci mogą udzielać licencji w odniesieniu do swoich rezultatów lub w inny sposób przyznawać prawo do ich wykorzystania, w tym na zasadzie wyłączności, jeżeli nie ma to wpływu na wypełnianie spoczywających na nich obowiązków. Udzielenie licencji pozwalającej na wykorzystanie wyników na zasadzie wyłączności jest możliwe, jeżeli wszyscy pozostali beneficjenci zgodzą się zrezygnować z przysługujących im praw dostępu.
4. W uzasadnionych przypadkach w umowach o udzielenie dotacji ustanawia się prawo sprzeciwu wobec przeniesienia prawa własności rezultatów lub wobec udzielenia wyłącznej licencji w odniesieniu do rezultatów, jeżeli:
 - a) beneficjenci uzyskujący dane rezultaty otrzymali finansowanie unijne;
 - b) przeniesienie własności lub udzielenie licencji następuje na rzecz podmiotu prawnego z siedzibą w niestowarzyszonym państwie trzecim; oraz
 - c) przeniesienie własności lub udzielenie licencji nie jest zgodne z interesem Unii.

Jeżeli prawo sprzeciwu ma zastosowanie, beneficjent dokonuje powiadomienia z wyprzedzeniem. Od prawa sprzeciwu można odstąpić na piśmie w odniesieniu do przeniesienia własności lub udzielania licencji na rzecz wyraźnie określonych podmiotów prawnych, jeżeli wprowadzono środki w celu ochrony interesów Unii.

Artykuł 37

Prawa dostępu

1. Stosuje się następujące zasady dotyczące praw dostępu:
 - a) wniosek o skorzystanie z praw dostępu bądź zrzeczenie się praw dostępu ma formę pisemną;
 - b) prawa dostępu nie obejmują prawa do udzielania sublicencji, chyba że uzgodniono inaczej z udzielającym tych praw;
 - c) przed ich przystąpieniem do umowy o udzielenie dotacji beneficjenci informują się wzajemnie o wszelkich ograniczeniach w zakresie udzielania dostępu do posiadanej przez nich istniejącej wiedzy;
 - d) fakt, że beneficjent nie jest już zaangażowany w działanie, nie ma wpływu na jego obowiązek udzielania dostępu;

- e) jeżeli beneficjent nie wywiązuje się ze swoich obowiązków, beneficjenci mogą uzgodnić, że nie przysługują mu już prawa dostępu.

2. Beneficjenci udzielają dostępu do:

- a) swoich rezultatów nieodpłatnie każdemu innemu beneficjentowi uczestniczącemu w działaniu, któremu dostęp ten jest niezbędny do wykonywania jego własnych zadań;
- b) posiadanej przez nich istniejącej wiedzy każdemu innemu beneficjentowi uczestniczącemu w działaniu, któremu dostęp ten jest niezbędny do wykonywania jego własnych zadań; z zastrzeżeniem wszelkich ograniczeń, o których mowa w ust. 1 lit. c); takiego dostępu udziela się nieodpłatnie, chyba że przed przystąpieniem do umowy o udzielenie dotacji beneficjenci uzgodnili inaczej;
- c) swoich rezultatów oraz, z zastrzeżeniem wszelkich ograniczeń, o których mowa w ust. 1 lit. c), do posiadanej przez nich istniejącej wiedzy każdemu innemu beneficjentowi uczestniczącemu w działaniu, któremu dostęp ten jest niezbędny do wykorzystania jego własnych rezultatów; takiego dostępu udziela się na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, które należy uzgodnić.

3. O ile beneficjenci nie uzgodnili inaczej, udzielają oni również dostępu do swoich rezultatów i – z zastrzeżeniem wszelkich ograniczeń, o których mowa w ust. 1 lit. c) – do posiadanej przez nich istniejącej wiedzy podmiotowi prawnemu, który:

- a) ma siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym;
- b) znajduje się pod bezpośrednią bądź pośrednią kontrolą innego beneficjenta lub pod tą samą bezpośrednią bądź pośrednią kontrolą co dany beneficjent, albo bezpośrednio lub pośrednio kontroluje danego beneficjenta; oraz
- c) potrzebuje takiego dostępu, aby wykorzystać rezultaty danego beneficjenta, zgodnie z obowiązkiem wykorzystania przez beneficjenta.

Dostępu udziela się na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, które należy uzgodnić.

4. Wniosek o dostęp do celów wykorzystania można złożyć w terminie do roku od zakończenia działania, chyba że beneficjenci uzgodnili inny termin.

5. Beneficjenci, którzy otrzymali finansowanie unijne, udzielają nieodpłatnie dostępu do swoich rezultatów unijnym instytucjom, organom lub jednostkom administracyjnym, do celów kształtowania, realizacji i monitorowania polityki lub programów unijnych. Dostęp jest ograniczony do zastosowania niekomercyjnego i niekonkurencyjnego.

W przypadku działań w ramach klastra „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa” beneficjenci, którzy otrzymali finansowanie unijne, udzielają nieodpłatnie dostępu do swoich rezultatów także organom krajowym państw członkowskich, do celów kształtowania, realizacji i monitorowania ich polityki lub programów w tym obszarze. Dostęp jest ograniczony do zastosowania niekomercyjnego i niekonkurencyjnego i udzielany na podstawie dwustronnego porozumienia określającego szczegółowe warunki mające zapewnić, by z praw tych korzystano tylko w przewidzianym celu i by nałożono odpowiednie obowiązki w zakresie poufności. Państwo członkowskie, instytucja, organ lub jednostka organizacyjna Unii zwracający się z wnioskiem powiadamiają wszystkie państwa członkowskie o takim wniosku.

6. W programie prac można przewidzieć dodatkowe prawa dostępu.

Artykuł 38

Szczególne przepisy dotyczące wykorzystania i upowszechniania

Do działań ERBN, działań w zakresie szkoleń i mobilności, działań dotyczących przedkomercyjnych zamówień publicznych, działań dotyczących zamówień publicznych na innowacyjne rozwiązania, działań do celów współfinansowania programu oraz działań koordynacyjnych i wspierających mogą mieć zastosowanie szczególne zasady dotyczące własności, wykorzystania i upowszechniania, przeniesienia własności i udzielania licencji, a także praw dostępu.

Takie szczególne zasady są określone w umowie o udzielenie dotacji i nie mają wpływu na obowiązki w zakresie otwartego dostępu.

ROZDZIAŁ III

Nagrody

Artykuł 39

Nagrody

1. Nagrody w ramach programu są przyznawane i zarządzane zgodnie z tytułem IX rozporządzenia finansowego, chyba że w niniejszym rozdziale określono inaczej.
2. Wszelkie podmioty prawne, bez względu na miejsce ich siedziby, mogą wziąć udział w konkursie, chyba że w programie prac lub w zasadach konkursów przewidziano inaczej.
3. Komisja lub organ finansujący może organizować konkursy o nagrody razem z:
 - a) innymi organami unijnymi;
 - b) państwami trzecimi, w tym ich organizacjami lub agencjami naukowymi i technologicznymi;
 - c) organizacjami międzynarodowymi; lub
 - d) podmiotami prawnymi o charakterze niezarobkowym.
4. Program prac lub regulamin konkursu mogą obejmować obowiązki w zakresie komunikacji, wykorzystania i upowszechniania.

ROZDZIAŁ IV

Zamówienia

Artykuł 40

Zamówienia

1. Zamówienia w ramach programu są udzielane i zarządzane zgodnie z tytułem VII rozporządzenia finansowego, chyba że w niniejszym rozdziale określono inaczej.
2. Zamówienia mogą także przybierać formę przedkomercyjnych zamówień publicznych bądź publicznych zamówień na innowacyjne rozwiązania udzielanych przez Komisję lub organ finansujący we własnym imieniu lub wspólnie z instytucjami zamawiającymi z państw członkowskich i państw stowarzyszonych. W takim przypadku stosuje się przepisy zawarte w art. 22.

ROZDZIAŁ V

Działania łączone i finansowanie mieszane

Artykuł 41

Działania łączone

Działania łączone, o których decyzję podjęto w ramach niniejszego programu, realizowane są zgodnie z programem InvestEU oraz tytułem X rozporządzenia finansowego.

Artykuł 42

Finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” i EIC

1. Dotacje i zaliczki zwrotne, będące elementami finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” lub z EIC, podlegają przepisom art. 30–33.

2. Finansowanie mieszane z EIC realizuje się zgodnie z art. 43. Wsparcie w ramach finansowania mieszanego z EIC może zostać przyznane do momentu, kiedy dane działanie można będzie finansować jako działanie łączone lub jako działanie w zakresie finansowania i inwestycji w pełni objęte gwarancją UE w ramach funduszu InvestEU. Na zasadzie odstępstwa od art. 209 rozporządzenia finansowego, warunki określone w ust. 2, a w szczególności w lit. a) i d), nie mają zastosowania w momencie przyznawania finansowania mieszanego z EIC.
3. Finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” może zostać przyznane na działanie do celów współfinansowania programu, w przypadku gdy we wspólnym programie państw członkowskich i państw stowarzyszonych przewidziano wdrażanie instrumentów finansowych w celu wsparcia zakwalifikowanych działań. Oceny i kwalifikacji takich działań dokonuje się zgodnie z art. 19, 20, 23, 24, 25 i 26. Finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” realizuje się w trybie zgodnym z art. 29, przez analogię z art. 43 ust. 9 oraz z dodatkowymi warunkami określonymi w programie prac.
4. Spłaty, w tym zwroty zaliczek, i dochody z finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” i EIC uznaje się za wewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 3 lit. f) i art. 21 ust. 4 rozporządzenia finansowego.
5. Finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” i EIC zapewnia się w sposób, który nie zakłóca konkurencji na rynku wewnętrznym.

Artykuł 43

Instrument „Akcelerator” EIC

1. Instrument „Pionier” EIC zapewnia dotacje na projekty realizowane przez konsorcja lub pojedynczych beneficjentów, natomiast instrument „Akcelerator” EIC zapewnia głównie wsparcie w ramach finansowania mieszanego wyłącznie dla pojedynczych beneficjentów. Pod pewnymi warunkami wyszczególnionymi w decyzji (program szczegółowy) może również udzielać wsparcia w postaci wyłącznie dotacji i wyłącznie kapitału.

Wsparcie w postaci wyłącznie dotacji w ramach instrumentu „Akcelerator” EIC jest udzielane tylko przy spełnieniu następujących łącznych warunków:

- a) projekt zawiera informacje dotyczące zdolności i gotowości wnioskodawcy do zwiększenia skali;
- b) beneficjent może być wyłącznie przedsiębiorstwem typu start-up lub MŚP;
- c) wsparcie w postaci wyłącznie dotacji w ramach instrumentu „Akcelerator” EIC może zostać udzielone beneficjentowi podczas działania programu „Horyzont Europa” tylko raz i nie może przekroczyć kwoty 2,5 mln EUR.

Wsparcie w postaci wyłącznie kapitału może być udzielane tylko beneficjentowi wsparcia w postaci wyłącznie dotacji.

- 1a. Beneficjent instrumentu „Akcelerator” EIC musi być podmiotem prawnym kwalifikującym się jako przedsiębiorstwo typu start-up, MŚP lub, w wyjątkowych przypadkach, jako mała spółka o średniej kapitalizacji²¹, z siedzibą w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym. Wniosek może zostać przedłożony albo przez beneficjenta, albo, z zastrzeżeniem uprzedniej zgody beneficjenta, przez osobę fizyczną bądź podmiot prawny lub większą liczbę takich osób bądź podmiotów, które zamierzają ustanowić lub wesprzeć tego beneficjenta. W tym drugim przypadku umowę o finansowanie podpisuje się wyłącznie z beneficjentem.
- 2. Jedną decyzją o przyznaniu finansowania obejmuje się wszystkie formy wkładu Unii wnoszone w ramach finansowania mieszanego z EIC i zapewnia nią ich finansowanie.
- 3. Wnioski poddawane są indywidualnej ocenie przez niezależnych ekspertów zewnętrznych i kwalifikowane w ramach stałego otwartego zaproszenia z datami granicznymi, na podstawie art. 24–26, z zastrzeżeniem ust. 4.

²¹ Jak określono w art. 2.

4. Stosuje się następujące kryteria wyboru:
- a) doskonałość;
 - b) oddziaływanie;
 - c) poziom związanego z działaniem ryzyka uniemożliwiającego inwestycje, jakość i skuteczność realizacji oraz zapotrzebowanie na wsparcie ze strony Unii.
5. Za zgodą zainteresowanych wnioskodawców, wniosek dotyczący działania w zakresie innowacji i wprowadzenia na rynek, który spełnia już pierwsze dwa kryteria, może zostać przez Komisję lub organy finansujące realizujące program „Horyzont Europa” przedłożony bezpośrednio do oceny pod kątem ostatniego kryterium, z zastrzeżeniem spełnienia następujących warunków łącznych:
- a) wniosek ten wynika z dowolnego innego działania finansowanego w ramach programu „Horyzont 2020” lub niniejszego programu lub, z zastrzeżeniem programu pilotażowego w pierwszym programie prac programu „Horyzont Europa”, z krajowych lub regionalnych programów, rozpoczynając od określenia zapotrzebowania na taki system. Stosowne przepisy zostaną doprecyzowane w programie szczegółowym;
 - b) oparty jest na przeglądzie poprzedniego projektu sprzed nie więcej niż 2 lat, w ramach którego oceniono poziom doskonałości i oddziaływanie wniosku oraz z zastrzeżeniem dodatkowych warunków i procesów określonych w programie prac.
6. Pieczęć doskonałości można przyznać, jeżeli spełnione zostały następujące warunki łączne:
- a) beneficjent jest przedsiębiorstwem typu start-up, MŚP lub małą spółką o średniej kapitalizacji;
 - b) wniosek kwalifikował się i przekroczył progi stosowane w pierwszych dwóch kryteriach wyboru, o których mowa w ust. 4;
 - c) przyznaje się ją w odniesieniu do działalności, która kwalifikowałyby się w ramach działania w zakresie innowacji.

7. W przypadku wniosku, który przeszedł ocenę pozytywnie, niezależni eksperci zewnętrzni przedstawiają propozycję odpowiedniego wsparcia instrumentu „Akcelerator” EIC, w oparciu o poniesione ryzyko oraz zasoby i czas niezbędne do wprowadzenia innowacji na rynek i jej wdrożenia.

Komisja może odrzucić wniosek wskazany przez niezależnych ekspertów zewnętrznych z uzasadnionych względów, w tym ze względu na zgodność z celami polityki Unii. Komitet programowy jest informowany o powodach odrzucenia.

8. Dotacja lub zaliczka zwrotna będące elementami składowymi wsparcia instrumentu „Akcelerator” EIC nie może przekraczać 70 % łącznych kosztów kwalifikowalnych wybranego działania w zakresie innowacji.
9. Tryb realizacji podlegających spłacie lub kapitałowych elementów składowych wsparcia instrumentu „Akcelerator” EIC określa się w decyzji [program szczegółowy].
10. W umowie dotyczącej wybranego działania ustanawia się szczegółowe cele pośrednie i określa odpowiadające im płatności zaliczkowe i płatności w ratach w ramach wsparcia instrumentu „Akcelerator” EIC.

W przypadku finansowania mieszanego z EIC działalność odpowiadającą działaniu w zakresie innowacji można rozpocząć, a pierwszą płatność zaliczkową w ramach dotacji lub zaliczkę zwrotną wypłacić jeszcze przed realizacją innych elementów składowych przyznanego finansowania mieszanego z EIC. Elementy te realizuje się pod warunkiem osiągnięcia szczegółowych celów pośrednich ustanowionych w umowie.

11. Zgodnie z umową, jeżeli nie osiągnięto celów pośrednich, działanie zostaje zawieszone, zmienione lub, w należycie uzasadnionym przypadku, zakończone. Działanie może również zostać zakończone, jeżeli nie można osiągnąć zamierzonego wprowadzenia na rynek.

W wyjątkowych przypadkach i na podstawie opinii Rady EIC Komisja może podjąć decyzję o zwiększeniu wsparcia ze środków instrumentu „Akcelerator” EIC, z zastrzeżeniem przeglądu projektu przez niezależnych ekspertów zewnętrznych. Komitet programowy jest informowany o takich przypadkach.

ROZDZIAŁ VI

Eksperci

Artykuł 44

Powolywanie niezależnych ekspertów zewnętrznych

1. Niezależnych ekspertów zewnętrznych wskazuje się i wybiera na podstawie zaproszeń do zgłaszania kandydatur kierowanych do osób fizycznych oraz zaproszeń kierowanych do odnośnych organizacji, takich jak agencje badawcze, instytucje badawcze, uniwersytety, organizacje normalizacyjne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego lub przedsiębiorstwa w celu utworzenia bazy danych kandydatów. Na zasadzie odstępstwa od art. 237 ust. 3 rozporządzenia finansowego Komisja lub odpowiedni organ finansujący może, jeśli uzna to za właściwe oraz w należycie uzasadnionych przypadkach, wybrać, w sposób zapewniający przejrzystość, posiadającego odpowiednie umiejętności eksperta spoza wspomnianej bazy danych.
2. Zgodnie z art. 237 ust. 2 i 3 rozporządzenia finansowego niezależnym ekspertom zewnętrznym wypłaca się wynagrodzenie na standardowych warunkach. W uzasadnionych przypadkach przyznane może zostać wynagrodzenie na poziomie wykraczającym poza standardowe warunki, w oparciu o standardy na odnośnym rynku, zwłaszcza w przypadku określonych ekspertów wysokiego szczebla.
3. W uzupełnieniu przepisów art. 38 ust. 2 i 3 rozporządzenia finansowego, nazwiska niezależnych ekspertów zewnętrznych dokonujących oceny wniosków o udzielenie dotacji, którzy są powoływani do działania we własnym imieniu, publikuje się co najmniej raz do roku na stronie internetowej Komisji lub organu finansującego, wraz z informacją o obszarach, w których eksperci ci się specjalizują. Takie informacje gromadzi się, przetwarza i publikuje zgodnie z przepisami UE dotyczącymi ochrony danych.
4. Przy wyznaczaniu niezależnych ekspertów zewnętrznych Komisja lub odpowiedni organ finansujący podejmuje właściwe środki, by dążyć do osiągnięcia wyważonego składu grup ekspertów i paneli oceniających pod względem zróżnicowania umiejętności, doświadczenia, wiedzy, w tym w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych, pochodzenia geograficznego i płci, i biorąc pod uwagę sytuację w danym obszarze działania.

TYTUŁ III

MONITOROWANIE, OCENA I KONTROLA PROGRAMU ORAZ KOMUNIKACJA W JEGO RAMACH

Artykuł 45

Monitorowanie i sprawozdawczość

1. Wskaźniki odzwierciedlające postępy w realizacji programu w odniesieniu do celów ustanowionych w art. 3 określono w załączniku V, wraz ze ścieżkami oddziaływania.
2. Komisja jest uprawniona do przyjęcia, zgodnie z art. 50, aktów delegowanych dotyczących zmian do załącznika V w celu uzupełnienia lub zmiany wskaźników ścieżek oddziaływania, jeżeli uzna to za konieczne, oraz ustanawiania poziomów wyjściowych i docelowych.
3. System sprawozdawczości dotyczącej realizacji celów zapewnia wydajne, skuteczne i terminowe gromadzenie danych na potrzeby monitorowania realizacji programu i jego rezultatów. W tym celu na odbiorców finansowania ze środków unijnych oraz (w stosownych przypadkach) państwa członkowskie nakłada się proporcjonalne wymagania dotyczące sprawozdawczości²².
4. W kontekście programów prac monitoruje się i poddaje przeglądowi środki służące ułatwianiu powiązań w zakresie współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji w Europie.

Artykuł 46

Informacja, komunikacja, promocja, upowszechnianie i wykorzystywanie

1. Odbiorcy finansowania unijnego uznają pochodzenie i zapewniają eksponowanie finansowania unijnego (w szczególności podczas promowania działań i ich rezultatów) poprzez dostarczanie spójnych, skutecznych i proporcjonalnych informacji skierowanych do różnych grup odbiorców, w tym do mediów i opinii publicznej.

²² Przepisy dotyczące monitorowania partnerstw europejskich są zawarte w załączniku III do rozporządzenia.

2. Komisja prowadzi działalność informacyjną i komunikacyjną związaną z programem, jego działaniami i rezultatami. Na rzecz zainteresowanych podmiotów świadczone są oparte na dowodach usługi nawiązywania kontaktów wykorzystujące informacje analityczne i podobieństwa sieciowe, aby tworzyć konsorcja dla projektów realizowanych w ramach współpracy, przy czym szczególną uwagę poświęca się określaniu możliwości w zakresie tworzenia sieci kontaktów przez podmioty prawne z państw członkowskich osiągających słabe wyniki w zakresie badań i innowacji. Na podstawie takiej analizy można, z myślą o konkretnych zaproszeniach do składania wniosków, organizować imprezy ułatwiające nawiązywanie kontaktów. Zasoby finansowe przydzielone na program przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Unii, o ile są one związane z celami, o których mowa w art. 3.
3. Komisja ustanawia również strategię na rzecz upowszechniania i wykorzystywania służącą zwiększeniu dostępności i rozpowszechniania uzyskanych w programie rezultatów badań naukowych i innowacji oraz wiedzy, aby przyspieszyć ich wykorzystywanie, a następnie absorpcję przez rynek, oraz aby zwiększyć oddziaływanie programu. Zasoby finansowe przydzielone na program przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Unii oraz działalności w zakresie informacji, komunikacji, promocji, upowszechniania i wykorzystywania, o ile jest ona związana z celami, o których mowa w art. 3.

Artykuł 47

Ocena programu

1. Oceny programu przeprowadza się w terminie pozwalającym na uwzględnienie ich wyników w procesie decyzyjnym dotyczącym programu, jego następcy i innych istotnych inicjatyw w dziedzinie badań naukowych i innowacji.
2. Ocena okresowa programu przeprowadzana jest z pomocą niezależnych ekspertów – wyłonionych w drodze przejrzystej procedury – z chwilą, gdy dostępne są wystarczające informacje na temat realizacji programu, jednak nie później niż w ciągu czterech lat od rozpoczęcia realizacji programu. Obejmuje ona ocenę długoterminowych skutków poprzednich programów ramowych i stanowi podstawę do dostosowania realizacji programu, w razie potrzeby.

3. Po zakończeniu realizacji programu, lecz nie później niż cztery lata po upływie okresu określonego w art. 1, Komisja dokonuje oceny końcowej programu. Obejmuje ona ocenę długoterminowych skutków poprzednich programów ramowych.
4. Komisja przekazuje wnioski z tych ocen, opatrzone własnymi komentarzami, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

Artykuł 48

Audyty

1. System kontroli programu zapewnia właściwą równowagę między zaufaniem a kontrolą, z uwzględnieniem kosztów administracyjnych i innych kosztów kontroli na wszystkich poziomach, w szczególności kosztów ponoszonych przez beneficjentów.
2. Podstawą strategii audytu w odniesieniu do programu jest audyt finansowy reprezentatywnej próby wydatków w całym programie. Reprezentatywną próbę uzupełnia wybór oparty na ocenie ryzyka związanego z wydatkami. Działania otrzymujące wspólne finansowanie z różnych programów unijnych poddawane są tylko jednemu audytowi obejmującemu wszystkie odnośne programy i ich odpowiednie obowiązujące przepisy.

3. Ponadto Komisja lub organ finansujący może opierać się na połączonych przeglądach systemów na poziomie beneficjenta. Takie połączone przeglądy są fakultatywne w odniesieniu do określonych rodzajów beneficjentów i składają się z audytu systemów i procesu, uzupełnionego audytem transakcji i przeprowadzanego przez właściwego niezależnego audytora posiadającego uprawnienia do wykonywania ustawowych badań dokumentów rachunkowych zgodnie z dyrektywą 2006/43/WE²³. Mogą być one wykorzystywane przez Komisję lub organ finansujący w celu określenia ogólnej pewności co do należytego zarządzania finansami w odniesieniu do wydatków oraz w celu ponownego rozważenia poziomu audytów ex post i poświadczeń dotyczących sprawozdania finansowego.
4. Zgodnie z art. 127 rozporządzenia finansowego Komisja lub organ finansujący może opierać się na audytach dotyczących wykorzystania wkładów Unii przeprowadzanych przez inne osoby lub podmioty, w tym przez osoby lub podmioty inne niż te, które zostały upoważnione przez instytucje lub organy Unii.
5. Audyty można przeprowadzać w okresie do dwóch lat od płatności salda.

Artykuł 49

Ochrona interesów finansowych Unii

1. Komisja lub jej przedstawiciele oraz Trybunał Obrachunkowy mają uprawnienia do audytu lub – w przypadku organizacji międzynarodowych – uprawnienia do weryfikacji, zgodnie z umowami z nimi zawartymi, na podstawie dokumentacji i na miejscu, wobec wszystkich beneficjentów dotacji, wykonawców i podwykonawców, którzy otrzymali unijne środki finansowe na mocy niniejszego rozporządzenia.

²³ Dyrektywa 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, zmieniająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG oraz uchylająca dyrektywę Rady 84/253 /EWG (Dz.U. L 157 z 9.6.2006, s. 87).

2. Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) może przeprowadzać dochodzenia administracyjne, w tym kontrole i inspekcje na miejscu, zgodnie z przepisami i procedurami określonymi w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 883/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady i w rozporządzeniu Rady (Euratom, WE) nr 2185/96, w celu ustalenia, czy wystąpiło nadużycie finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne bezprawne działanie na szkodę interesów finansowych Unii w związku z finansowaniem unijnym lub unijnymi gwarancjami budżetowymi na podstawie niniejszego rozporządzenia.
3. Właściwe organy państw trzecich i organizacje międzynarodowe mogą także zostać zobowiązane do współpracy z Prokuraturą Europejską (EPPO), zgodnie z postanowieniami umów o wzajemnej pomocy prawnej, w przypadku gdy prowadzi ona postępowania przygotowawcze w sprawie przestępstw wchodzących w zakres jej kompetencji zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2017/1939.
4. Nie naruszając przepisów ust. 1 i 2, w umowach o współpracy z państwami trzecimi i z organizacjami międzynarodowymi, zamówieniach, umowach o udzielenie dotacji i innych zobowiązaniach prawnych, jak również umowach ustanawiających gwarancję budżetową, wynikających z wdrażania niniejszego rozporządzenia zamieszcza się przepisy wyraźnie uprawniające Komisję, Trybunał Obrachunkowy i OLAF do prowadzenia takich audytów, kontroli i inspekcji na miejscu, zgodnie z ich odpowiednimi kompetencjami. Obejmuje to przepisy zapewniające, by wszelkie osoby trzecie zaangażowane w wykonywanie środków finansowych Unii lub operacji finansowania objętej, w całości lub w części, wsparciem w postaci gwarancji budżetowej, przyznawały równoważne prawa.

Artykuł 50

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 45 ust. 2, powierza się Komisji do dnia 31 grudnia 2028 r.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 45 ust. 2, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 45 ust. 2 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

TYTUŁ IV

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Artykuł 51

Uchylenie

Rozporządzenie (UE) nr 1291/2013 i rozporządzenie (UE) nr 1290/2013 tracą moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2021 r.

Artykuł 52

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację lub modyfikację danych działań, na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 oraz rozporządzenia (UE) nr 1290/2013, które nadal stosuje się do tych działań aż do ich zamknięcia. Plany prac i działania przewidziane w planach prac przyjętych na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i na podstawie aktów podstawowych odpowiednich organów finansujących są także – do czasu ich zakończenia – nadal regulowane rozporządzeniem (UE) nr 1290/2013 i wspomnianymi aktami podstawowymi.
2. Pula środków finansowych przeznaczonych na program może również obejmować wydatki na wsparcie techniczne i administracyjne na potrzeby przejścia między programem a środkami przyjętymi w ramach poprzedniego programu na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

Artykuł 53

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

W imieniu Rady

Przewodniczący Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

OGÓLNE KIERUNKI DZIAŁALNOŚCI

W całym programie dąży się do realizacji celów ogólnych i szczegółowych określonych w art. 3, poprzez obszary interwencji i prowadzenie działalności w ogólnych kierunkach opisanych w niniejszym załączniku, jak również w załączniku I do programu szczegółowego.

1) Filar I „Doskonała baza naukowa”

W ramach tego filaru, zgodnie z art. 4, prowadzona będzie opisana poniżej działalność w celu promowania doskonałości naukowej, przyciągania do Europy najbardziej utalentowanych ludzi, udzielania odpowiedniego wsparcia naukowcom na początku kariery oraz wspierania tworzenia i rozpowszechniania doskonałości naukowej, wysokiej jakości wiedzy, metod i umiejętności, technologii i rozwiązań w zakresie globalnych wyzwań społecznych, środowiskowych i gospodarczych. Przyczyni się ona również do realizacji innych celów szczegółowych programu określonych w art. 3.

- a) Europejska Rada ds. Badań Naukowych: zapewnienie atrakcyjnego i elastycznego finansowania umożliwiającego utalentowanym i kreatywnym naukowcom indywidualnym i ich zespołom podążanie najbardziej obiecującymi ścieżkami w pionierskich dziedzinach nauki, bez względu na ich narodowość i kraj pochodzenia, i przyznawanego na zasadach konkurencji opartej wyłącznie na kryterium doskonałości.

Obszar interwencji: pionierskie badania naukowe.

- b) Działania „Maria Skłodowska-Curie”: umożliwianie naukowcom zdobycia nowej wiedzy i nowych umiejętności dzięki mobilności i gromadzeniu doświadczenia w różnych krajach, sektorach i dyscyplinach, wzmacnianie systemów szkoleń i rozwoju kariery naukowej, a także strukturyzacja i usprawnienie instytucjonalnej i krajowej rekrutacji przy uwzględnieniu Europejskiej karty naukowca i Kodeksu postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych; w ten sposób działania „Maria Skłodowska-Curie” pomagają w tworzeniu podstaw doskonałego środowiska badawczego Europy, w stosownych przypadkach przyczyniając się do pobudzenia zatrudnienia, wzrostu gospodarczego i inwestycji oraz do pokonywania obecnych i przyszłych wyzwań społecznych.

Obszary interwencji: dbanie o doskonałość poprzez wspieranie mobilności naukowców ponad granicami, sektorami i dyscyplinami; wspieranie zdobywania nowych umiejętności przez naukowców poprzez zapewnianie im szkoleń najwyższej jakości; wzmacnianie zasobów ludzkich i rozwój umiejętności w całej europejskiej przestrzeni badawczej, w tym, w stosownych i uzasadnionych analizach przypadków, wsparcie dla naukowców wracających w obrębie lub spoza Unii do swoich krajów pochodzenia; zwiększenie synergii i ułatwianie jej osiągania; propagowanie działań informacyjnych dla ogółu społeczeństwa.

- c) Infrastruktury badawcze: zapewnienie Europie światowej klasy trwałych infrastruktur badawczych, otwartych i dostępnych dla najwybitniejszych naukowców z Europy i spoza niej. Zachęcanie do korzystania z istniejących infrastruktur badawczych, w tym tych finansowanych z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Dzięki temu zwiększony zostanie potencjał infrastruktury badawczej w zakresie wspierania postępu naukowego i innowacji oraz umożliwiania tworzenia otwartej i doskonałej bazy naukowej, zgodnie z zasadami FAIR; wzmocniona zostanie także działalność w ramach powiązanych obszarów polityki i współpracy międzynarodowej UE.

Obszary interwencji: konsolidacja i rozwój systemu europejskich infrastruktur badawczych; otwarcie infrastruktur badawczych oraz ich zintegrowanie i wzajemne połączenie; wzmocnienie europejskiej polityki w zakresie infrastruktury badawczej oraz współpracy międzynarodowej; wzmocnienie roli europejskich infrastruktur badawczych i działań w zakresie innowacji i szkolenia.

2) Filar II „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa”

W ramach tego filaru, zgodnie z art. 4, prowadzona będzie opisana poniżej działalność w celu wspierania tworzenia i lepszego rozpowszechniania wysokiej jakości wiedzy, technologii i zrównoważonych rozwiązań, zwiększenia konkurencyjności europejskiego przemysłu, wzmocnienia oddziaływania badań naukowych i innowacji na kształtowanie, wspieranie i realizację różnych obszarów polityki Unii oraz w celu wspierania absorpcji innowacyjnych rozwiązań przez przemysł, zwłaszcza MŚP i przedsiębiorstwa typu start-up, i społeczeństwo, aby sprostać globalnym wyzwaniom. Przyczyni się ona również do realizacji innych celów szczegółowych programu określonych w art. 3.

Nauki społeczne i humanistyczne będą w pełni zintegrowane we wszystkich klastrach, w tym w szczególnych i ukierunkowanych działaniach.

Aby jak najbardziej zwiększyć elastyczność i efekt synergii, działania w zakresie badań naukowych i innowacji zostaną pogrupowane w sześć klastrów, które indywidualnie i wspólnie będą tworzyć zachęty do współpracy interdyscyplinarnej, międzysektorowej i między obszarami polityki, a także transgranicznej i międzynarodowej. Synergie i synchronizację między klastrami, zwłaszcza „Klimat i energia” oraz „Mobilność”, zapewnia się poprzez odpowiednią koordynację między klastrami przy sporządzaniu programów prac oraz w ramach odpowiednich składów komitetu programowego. Działania z szerokiego zakresu poziomów gotowości technologicznej, w tym niższych poziomów gotowości technologicznej, będą objęte tym filarem programu „Horyzont Europa”.

Każdy z klastrów przyczynia się do realizacji kilku celów zrównoważonego rozwoju, a wiele celów zrównoważonego rozwoju przyświeca więcej niż jednemu klastrowi.

Działania w zakresie badań naukowych i innowacji są realizowane w obrębie następujących klastrów i przekrojowo między nimi:

- a) Klaster „Zdrowie”: poprawa i ochrona zdrowia i dobrostanu obywateli w każdym wieku poprzez generowanie nowej wiedzy, opracowywanie innowacyjnych rozwiązań i zapewnienia włączania, w stosownych przypadkach, perspektywy płci do celów profilaktyki, diagnozowania, monitorowania i leczenia chorób; ograniczenie zagrożeń dla zdrowia, ochrona ludności i propagowanie dobrego stanu zdrowia i dobrostanu, również w miejscu pracy; sprawienie, aby publiczne systemy opieki zdrowotnej były bardziej opłacalne, sprawiedliwe i zrównoważone; zapobieganie chorobom związanym z ubóstwem; oraz wspieranie i umożliwianie zaangażowania pacjentów i samozarządzania.

Obszary interwencji: zdrowie przez całe życie; środowiskowe i społeczne uwarunkowania zdrowia; choroby niezakaźne i rzadkie; choroby zakaźne, w tym choroby związane z ubóstwem i choroby zaniedbane; narzędzia, technologie i rozwiązania cyfrowe na potrzeby zdrowia i opieki, w tym medycyny personalizowanej; systemy opieki zdrowotnej.

- b) Klaster „Kultura i integracyjne społeczeństwo”: wzmocnienie wartości demokratycznych, w tym praworządności i praw podstawowych, ochrona naszego dziedzictwa kulturowego oraz propagowanie przemian społeczno-gospodarczych, które przyczyniają się do włączenia społecznego i wzrostu, w tym zarządzania migracją i integracji migrantów.

Obszary interwencji: sprawowanie rządów i demokracja; dziedzictwo kulturowe; przemiany społeczne i gospodarcze.

- c) Klaster „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa”: reagowanie na wyzwania wynikające z utrzymujących się zagrożeń dla bezpieczeństwa, w tym cyberprzestępczości, oraz związane z klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka.

Obszary interwencji: społeczeństwa odporne na klęski żywiołowe i katastrofy; ochrona i bezpieczeństwo; cyberbezpieczeństwo.

- d) Klaster „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna”: wzmocnienie zdolności i zapewnienie suwerenności Europy w zakresie kluczowych technologii prorozwojowych służących cyfryzacji i produkcji oraz w zakresie technologii kosmicznej, w całym łańcuchu wartości, aby stworzyć konkurencyjny, scyfryzowany, niskoemisyjny przemysł o obiegu zamkniętym; zapewnienie zrównoważonych dostaw surowców; opracowanie zaawansowanych materiałów oraz stworzenie gruntu dla postępów i innowacji w pokonywaniu globalnych wyzwań społecznych.

Obszary interwencji: technologie produkcyjne; kluczowe technologie cyfrowe; nowe technologie prorozwojowe; materiały zaawansowane; sztuczna inteligencja i robotyka; internet nowej generacji; zaawansowane obliczenia i duże zbiory danych; gałęzie przemysłu o obiegu zamkniętym; niskoemisyjne i ekologiczne sektory przemysłu; przestrzeń kosmiczna, w tym obserwacja Ziemi.

- e) Klaster „Klimat i energia”: przeciwdziałanie zmianie klimatu dzięki lepszemu zrozumieniu jej przyczyn, ewolucji, ryzyka, skutków i szans, a także poprzez uczynienie sektora energetyki bardziej przyjaznym dla klimatu i środowiska, wydajniejszym, bardziej konkurencyjnym, korzystającym w większym stopniu z systemów inteligentnych, bezpieczniejszym i bardziej odpornym, poprzez zwiększenie odporności Unii na wstrząsy zewnętrzne oraz poprzez dostosowanie zachowań społecznych w świetle celów zrównoważonego rozwoju.

Obszary interwencji: nauka o klimacie i rozwiązania w zakresie klimatu; dostawy energii; systemy i sieci energetyczne; budynki i infrastruktura przemysłowa w transformacji energetyki; społeczności i miasta; konkurencyjność przemysłowa w transporcie; magazynowanie energii.

- ee) Klaster „Mobilność”: uczynienie sektora transportu, w tym pojazdów, bardziej przyjaznymi dla klimatu i środowiska, wydajniejszym, bardziej konkurencyjnym, korzystającym w większym stopniu z systemów inteligentnych, bezpieczniejszym i bardziej odpornym.

Obszary interwencji: konkurencyjność przemysłowa w transporcie; transport i mobilność, które są ekologiczne, bezpieczne i dostępne; inteligentna mobilność.

- f) Klaster „Biogospodarka, żywność, zasoby naturalne i środowisko”: ochrona środowiska, odnowa i zrównoważone wykorzystywanie zasobów naturalnych i biologicznych z lądu i morza oraz zrównoważone zarządzanie nimi w celu powstrzymania erozji różnorodności biologicznej, aby rozwiązać problemy w zakresie zapewnienia wszystkim bezpieczeństwa żywnościowego i bezpiecznej diety oraz przejść na niskoemisyjną, zasobooszczędną gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz zrównoważoną biogospodarkę.

Obszary interwencji: obserwacja środowiska; różnorodność biologiczna i zasoby naturalne; rolnictwo, leśnictwo i obszary wiejskie; morza, oceany i wody śródlądowe; systemy żywnościowe; systemy innowacji biotechnologicznych w biogospodarce UE; systemy o obiegu zamkniętym.

- g) Niejądrowe działania bezpośrednie Wspólnego Centrum Badawczego: generowanie wysokiej jakości dowodów naukowych na potrzeby kształtowania wydajnej i przystępnej dobrej polityki publicznej. Nowe inicjatywy i wnioski ustawodawcze UE wymagają przejrzystych, kompleksowych i wyważonych dowodów, aby były rozsądnie projektowane, natomiast realizacja polityki wymaga pomiaru i monitorowania dowodów. JRC zapewni niezależne dowody naukowe i wsparcie techniczne na potrzeby całego cyklu kształtowania polityki UE. Badania naukowe w ramach JRC będą ukierunkowane na realizację priorytetów polityki UE.

Obszary interwencji: zdrowie; włączenie społeczne, kreatywność i kultura, bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa; technologie cyfrowe i przemysł; klimat, energetyka i mobilność; biogospodarka, żywność, zasoby naturalne i środowisko: wspieranie funkcjonowania rynku wewnętrznego i zarządzania gospodarką Unii; wspieranie państw członkowskich we wdrażaniu przez nie aktów prawnych i opracowywaniu strategii inteligentnej specjalizacji; narzędzia analityczne i metody na potrzeby kształtowania polityki; zarządzanie wiedzą; transfer wiedzy i technologii; wsparcie dla nauki na rzecz platform polityki.

3) Filar III „Innowacyjna Europa”

W ramach tego filaru, zgodnie z art. 4, prowadzona będzie opisana poniżej działalność w celu wspierania wszelkich form innowacji, zwłaszcza w ramach MŚP, przez ułatwianie rozwoju technologicznego, demonstracji i transferu wiedzy oraz w celu wzmocnienia wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Przyczyni się ona również do realizacji innych celów szczegółowych programu określonych w art. 3. Realizacja EIC będzie odbywać się przede wszystkim za pomocą dwóch typów działań: instrumentu „Pionier”, realizowanego głównie przez badania prowadzone w ramach współpracy, oraz instrumentu „Akcelerator”.

- a) Europejska Rada ds. Innowacji: promowanie wszelkiego rodzaju innowacji przy dużym nacisku na przełomowe i radykalne innowacje z potencjałem ekspansji na poziomie unijnym i międzynarodowym.

Obszary interwencji: instrument „Pionier”, wspierający przyszłe i powstające przełomowe, tworzące nowe rynki lub zaawansowane technologie; instrument „Akcelerator”, wypełniający lukę w finansowaniu między ostatnimi etapami działalności badawczej i innowacyjnej a absorpcją przez rynek, w celu skutecznego wdrażania przełomowych innowacji tworzących nowe rynki i umożliwienia ekspansji przedsiębiorstw, w przypadkach gdy rynek nie zapewnia realnego finansowania; dodatkowe rodzaje działalności, takie jak przyznawanie nagród i stypendiów, oraz usługi o wartości dodanej dla przedsiębiorstw.

- b) Europejskie ekosystemy innowacji

Obszary interwencji: nawiązanie kontaktów – w stosownych przypadkach we współpracy z EIT – z krajowymi i regionalnymi podmiotami działającymi w dziedzinie innowacji oraz wspieranie realizacji przez państwa członkowskie, regiony i państwa stowarzyszone wspólnych transgranicznych programów na rzecz innowacyjności, od wymiany praktyk i wiedzy na temat regulacji w dziedzinie innowacji po zwiększanie poziomu umiejętności miękkich na potrzeby innowacji na rzecz badań naukowych i innowacji, w tym innowacji otwartych i inspirowanych przez użytkowników, w celu zwiększenia skuteczności europejskiego systemu innowacji. Należy to realizować w synergii między innymi z EFRR na rzecz ekosystemów innowacji i partnerstw międzyregionalnych dotyczących kwestii związanych z inteligentną specjalizacją.

- c) Europejski Instytut Innowacji i Technologii

[Obszary interwencji: wzmocnienie i rozszerzenie zrównoważonych ekosystemów innowacji w całej Europie; wspieranie rozwoju umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności w perspektywie uczenia się przez całe życie oraz wspomaganie transformacji szkół wyższych w UE pod względem przedsiębiorczości; wprowadzanie na rynek nowych rozwiązań w zakresie globalnych wyzwań społecznych; zapewnienie synergii i wartości dodanej w ramach programu „Horyzont Europa”; powiązanie z wsparciem EIC na dużą skalę i z wsparciem przy wysokim poziomie ryzyka dla obiecujących innowatorów przez wspieranie przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up.]

4) Część „Szersze uczestnictwo i wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej”

W ramach tej części programu, zgodnie z art. 4, prowadzona będzie opisana poniżej działalność w celu optymalizacji realizacji programu pod kątem szerszego uczestnictwa i wzmacniania europejskiej przestrzeni badawczej. Celem będzie wzmocnienie powiązań w zakresie współpracy w całej Europie i otwarcie europejskich sieci badań i innowacji, a także wykorzystanie potencjału unijnej puli talentów. Ponadto ta część programu przyczyni się do poprawy widoczności nauki w społeczeństwie. Będzie ona również wspierać realizację celów szczegółowych programu określonych w art. 3, w tym szczególnych środków na rzecz zwiększenia uczestnictwa państw członkowskich osiągających słabe wyniki w zakresie badań i innowacji. Część ta stanowić będzie podporę całego programu, a w jej ramach wspierana będzie działalność przyczyniająca się do przyciągania utalentowanych ludzi, wspierania przepływu mózgów i zapobiegania drenażowi mózgów, do tworzenia Europy w większym stopniu opartej na wiedzy i innowacyjności, zapewniającej równość płci i należącej do czołówki globalnej konkurencji, do wspierania współpracy międzynarodowej oraz tym samym do optymalizacji krajowych atutów i potencjału w całej Europie w ramach sprawnie funkcjonującej europejskiej przestrzeni badawczej (EPB) ze swobodnym przepływem wiedzy i wysoko wykwalifikowanych pracowników, w której wyniki badań naukowych i innowacji są szeroko rozpowszechniane oraz zrozumiałe i wiarygodne dla poinformowanych obywateli oraz przynoszą korzyści ogółowi społeczeństwa, a polityka UE, w szczególności w zakresie badań naukowych i innowacji, jest oparta na dowodach naukowych wysokiej jakości.

Będzie ona również wspierać działania mające na celu poprawę jakości wniosków składanych przez podmioty prawne z państw członkowskich osiągających słabe wyniki w zakresie badań i innowacji, takie jak profesjonalne kontrole i doradztwo przed złożeniem wniosku, oraz mające na celu pobudzenie działalności krajowych punktów kontaktowych w celu wspierania tworzenia międzynarodowej sieci kontaktów, a także działania służące wspieraniu podmiotów prawnych z państw członkowskich osiągających słabe wyniki w zakresie badań i innowacji w dołączaniu do już wybranych projektów realizowanych w ramach współpracy, w których podmioty prawne z tych państw członkowskich nie biorą udziału.

Obszary interwencji: zapewnianie szerszego uczestnictwa i dzielenie się doskonałościami poprzez łączenie w zespoły, tworzenie partnerstw, katedry EPB, europejską współpracę naukowo-badawczą (COST) oraz działania wspierające przepływ mózgów; zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji, na przykład przez wspieranie krajowej reformy polityki w zakresie badań i innowacji, zapewnianie atrakcyjnych środowisk kariery oraz wspieranie nauki dotyczącej płci społeczno-kulturowej i nauki obywatelskiej.

ZAŁĄCZNIK Ia

EUROPEJSKI INSTYTUT INNOWACJI I TECHNOLOGII (EIT)

We wdrażaniu działalności programowej EIT zastosowanie mają następujące elementy:

[1. Uzasadnienie

Jak wyraźnie stwierdzono w sprawozdaniu grupy wysokiego szczebla ds. maksymalizacji oddziaływania badań naukowych i innowacji w UE (grupa wysokiego szczebla pod przewodnictwem Lamy’ego), dalsze działania powinny obejmować „edukację dla przyszłości i inwestowanie w ludzi, którzy są w stanie zmieniać rzeczywistość”. W szczególności europejskie szkoły wyższe wzywa się do pobudzania przedsiębiorczości, znoszenia granic między dyscyplinami oraz instytucjonalizację ścisłej współpracy między środowiskiem akademickim a przemysłem, która nie będzie oparta na dyscyplinach. Według ostatnich badań dostęp do utalentowanych ludzi jest zdecydowanie najważniejszym czynnikiem wpływającym na wybór lokalizacji europejskich przedsiębiorstw typu start-up. Możliwość kształcenia i szkolenia w zakresie przedsiębiorczości odgrywa kluczową rolę dla rozwoju przyszłych innowatorów oraz rozwijania umiejętności istniejących innowatorów, umożliwiającą odnoszenie przez ich firmy większych sukcesów. Dostęp do talentów związanych z przedsiębiorczością, wraz z dostępem do zawodów regulowanych, kapitału i rynków na poziomie UE, oraz zebranie najważniejszych podmiotów w zakresie innowacji wokół wspólnego celu stanowią kluczowe elementy dla rozwijania ekosystemu innowacji. Istnieje potrzeba koordynacji wysiłków w całej UE w celu stworzenia masy krytycznej połączonych klastrów i ekosystemów przedsiębiorczości w całej UE.

Nadal potrzebne są działania na rzecz rozwoju ekosystemów, w ramach których naukowcy, innowatorzy, przemysł i rządy mogą z łatwością współdziałać. Ekosystemy innowacji w rzeczywistości nadal nie pracują w optymalny sposób z wielu powodów, takich jak:

- interakcja między podmiotami związanymi z innowacyjnością jest nadal utrudniona przez bariery organizacyjne, regulacyjne i kulturowe;
- wysiłki na rzecz wzmocnienia systemów innowacji nie są skoordynowane i brakuje im wyraźnego skoncentrowania na określonych celach i skutkach.

Aby sprostać przyszłym wyzwaniom, wykorzystać możliwości nowych technologii i przyczynić się do zrównoważonego wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy, konkurencyjności i dobrostanu obywateli Europy, istnieje potrzeba dalszego wzmacniania zdolności Europy do innowacji poprzez: wspieranie tworzenia nowych środowisk sprzyjających współpracy i innowacjom; wzmacnianie potencjału innowacyjnego środowiska akademickiego i sektora badań naukowych; wspieranie nowej generacji przedsiębiorców; pobudzanie tworzenia i rozwoju innowacyjnych przedsięwzięć.

Charakter i skala wyzwań związanych z innowacjami wymagają łączenia i mobilizacji podmiotów i zasobów na skalę europejską poprzez wspieranie współpracy transgranicznej. Istnieje potrzeba zniesienia podziałów pomiędzy dyscyplinami i wzdłuż łańcuchów wartości oraz wspierania tworzenia otoczenia sprzyjającego efektywnej wymianie wiedzy ogólnej i fachowej oraz rozwojowi i przyciąganiu talentów związanych z przedsiębiorczością.

2. Obszary interwencji

2.1. *Zrównoważone ekosystemy innowacji w Europie*

Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym EIT i ze strategicznym planem innowacji EIT będzie odgrywać większą rolę we wzmacnianiu zrównoważonych ekosystemów innowacji w całej Europie. W szczególności EIT będzie nadal działać głównie za pośrednictwem wspólnot wiedzy i innowacji (WWiI) – działających na szeroką skalę europejskich partnerstw, które zajmują się konkretnymi wyzwaniami społecznymi. Będzie nadal wzmacniać ekosystemy innowacji wokół tych wspólnot, otwierając je i wspierając integrację badań naukowych, innowacji i edukacji. Ponadto EIT przyczyni się do wypełnienia istniejących luk w zakresie efektywności innowacji w całej Europie poprzez poszerzenie zakresu Regionalnego Systemu Innowacji. EIT będzie współpracować z ekosystemami innowacji, które wykazują wysoki potencjał innowacyjny w oparciu o strategię, dostosowanie tematyczne i oddziaływanie, w ścisłej synergii z strategiami i platformami inteligentnej specjalizacji.

Ogólne kierunki

- Zwiększenie skuteczności istniejących WWiI umożliwiające przejście w kierunku samowystarczalności w perspektywie długoterminowej i ustanowienie nowych WWiI w ograniczonej liczbie obszarów tematycznych;

- Przyspieszenie osiągania doskonałości w regionach państw będących innowatorami w niewielkim lub umiarkowanym stopniu, w ścisłej współpracy z odpowiednimi funduszami strukturalnymi, w stosownych przypadkach.

2.2. *Umiejętności w zakresie innowacji i przedsiębiorczości w perspektywie uczenia się przez całe życie, w tym zwiększanie zdolności szkół wyższych w Europie*

Działania edukacyjne EIT zostaną wzmocnione w celu wspierania innowacji i przedsiębiorczości poprzez lepsze kształcenie i szkolenie. Większy nacisk na rozwój kapitału ludzkiego będzie oparty na rozbudowie istniejących programów kształcenia WWiI EIT w celu dalszego oferowania studentom i specjalistom wysokiej jakości programów nauczania opartych na innowacjach i przedsiębiorczości, w szczególności zgodnie z unijną strategią na rzecz przemysłu i umiejętności. Mogą to być naukowcy i innowatorzy otrzymujący wsparcie z innych części programu „Horyzont Europa”, w szczególności działań „Maria Skłodowska-Curie”. EIT będzie również wspierał modernizację szkół wyższych w Europie i ich integrację w ekosystemach innowacji poprzez pobudzanie i zwiększanie ich potencjału i zdolności w zakresie przedsiębiorczości, a także zachęcanie do lepszego przewidywania wymogów w zakresie nowych umiejętności.

Ogólne kierunki

- Opracowanie innowacyjnych programów nauczania, z uwzględnieniem przyszłych potrzeb przemysłu, oraz programów przekrojowych, które mają być oferowane studentom, przedsiębiorcom i specjalistom w całej Europie i poza jej granicami, łączących wiedzę specjalistyczną i dotyczącą konkretnych sektorów z umiejętnościami w zakresie innowacji i przedsiębiorczości, takimi jak zaawansowane umiejętności techniczne związane z cyfrowymi i kluczowymi technologiami prorozwojowymi;
- Wzmocnienie i rozszerzenie marki EIT w celu poprawy widoczności i uznawania programów edukacyjnych EIT opartych na partnerstwie między różnymi instytucjami szkolnictwa wyższego, ośrodkami badawczymi i przedsiębiorstwami oraz oferowanie programów nauczania przez działanie i ukierunkowanego kształcenia w zakresie przedsiębiorczości, jak również mobilności międzynarodowej, międzyorganizacyjnej i międzysektorowej;

- Rozwój zdolności w zakresie innowacji i przedsiębiorczości w sektorze szkolnictwa wyższego poprzez wykorzystanie wiedzy fachowej wspólnoty EIT w odniesieniu do łączenia edukacji, badań naukowych i przedsiębiorstw;
- Wzmocnienie roli wspólnoty absolwentów EIT jako wzorca dla nowych studentów oraz silnego instrumentu informowania o oddziaływaniu EIT.

2.3. Nowe rozwiązania na rynku

EIT będzie ułatwiał przedsiębiorcom, innowatorom, naukowcom, edukatorom, studentom i innym podmiotom w zakresie innowacji współpracę w ramach interdyscyplinarnych zespołów w celu tworzenia pomysłów i przekształcania ich w innowacje stopniowe i radykalne. Działalność będzie charakteryzować się podejściem na zasadzie otwartych innowacji i współpracy transgranicznej, koncentrując się na uwzględnieniu odpowiednich działań w zakresie trójkąta wiedzy, które są istotne dla powodzenia tej działalności (np. promotorzy projektów mogą uzyskać łatwiejszy dostęp do: szczególnie wykwalifikowanych absolwentów, wiodących użytkowników, przedsiębiorstw typu start-up o innowacyjnych pomysłach, firm spoza UE posiadających odpowiednie aktywa komplementarne itp.).

Ogólne kierunki

- Wsparcie na rzecz rozwoju nowych produktów i usług, w przypadku których podmioty z trójkąta wiedzy będą współpracować w celu przygotowania rozwiązań do wprowadzenia na rynek;
- Zapewnienie usług i wsparcia wysokiego szczebla dla innowacyjnych przedsiębiorstw, w tym pomoc techniczna w dostosowaniu produktów lub usług, merytoryczny mentoring, wsparcie służące pozyskaniu klientów docelowych i kapitału w celu szybkiego wejścia na rynek i przyspieszenia ich procesu wzrostu.

2.4. Synergia i wartość dodana w ramach programu „Horyzont Europa”

EIT zintensyfikuje swoje wysiłki w celu wykorzystania synergii i komplementarności z różnymi podmiotami i inicjatywami na szczeblu unijnym i globalnym oraz rozszerzenia swojej sieci organizacji współpracujących, zarówno na poziomie strategicznym, jak i operacyjnym.

Ogólne kierunki

- Współpraca z EIC w zakresie optymalizacji wsparcia (tj. finansowania i usług) oferowanych na rzecz wysoce innowacyjnych przedsięwzięć na etapach rozruchu i ekspansji, w szczególności za pośrednictwem WWiI;
- Planowanie i realizacja działalności EIT w celu maksymalnego wykorzystania synergii i komplementarności z działaniami w ramach filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłu”;
- Współpraca z państwami członkowskimi UE, zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym, w celu ustanowienia zorganizowanego dialogu i koordynacji wysiłków, aby umożliwić synergię z inicjatywami krajowymi i regionalnymi, w tym strategiami inteligentnej specjalizacji, w celu określenia, wymiany i upowszechniania dobrych praktyk i nabytych doświadczeń;
- Wymiana i upowszechnianie innowacyjnych praktyk i nabytych doświadczeń oraz wkład w politykę w zakresie innowacji w Europie w koordynacji z innymi częściami programu „Horyzont Europa”;
- Dostarczanie wkładu w dyskusje na temat polityki innowacyjnej i przyczynianie się do opracowywania i realizacji priorytetów politycznych UE poprzez ciągłą współpracę ze wszystkimi odpowiednimi służbami Komisji Europejskiej, innymi programami UE i ich zainteresowanymi stronami oraz badanie dalszych możliwości w ramach inicjatyw wdrażających politykę;
- Wykorzystanie synergii z innymi programami UE wspierającymi rozwój kapitału ludzkiego i innowacji (np. ESF+, EFRR, Erasmus i COSME Plus / Jednolity rynek);

- Budowanie strategicznych sojuszy z kluczowymi podmiotami w dziedzinie innowacji na poziomie UE i międzynarodowym oraz wsparcie dla WWiI w celu rozwijania współpracy i powiązań z kluczowymi partnerami trójkąta wiedzy z państw trzecich, w celu otwarcia nowych rynków dla rozwiązań wspieranych przez WWiI oraz przyciągania finansowania i talentów z zagranicy. Promowany będzie udział państw trzecich.]

ZAŁĄCZNIK II

RODZAJE DZIAŁAŃ

Program będzie realizowany z wykorzystaniem ograniczonej liczby „rodzajów działań” różniących się pod względem ich indywidualnych celów lub warunków.

Główne rodzaje działań to:

- działanie w zakresie badań naukowych i innowacji: działanie polegające głównie na działalności w celu stworzenia nowej wiedzy lub zbadania wykonalności nowych bądź udoskonalonych technologii, produktów, procesów, usług lub rozwiązań. Może ono obejmować badania podstawowe i stosowane, rozwój i integrację technologii, testowanie, demonstrację i walidację na małą skalę prototypu w środowisku laboratoryjnym lub symulowanym;
- działanie w zakresie innowacji: działanie polegające głównie na działalności bezpośrednio ukierunkowanej na opracowanie planów i ustaleń lub projektów dotyczących nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług, mogącej obejmować opracowanie prototypu, testowanie, demonstrację, pilotaż, walidację produktów na dużą skalę i powielanie rynkowe;
- działania w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek: działania obejmujące działanie w zakresie innowacji i inną działalność niezbędną do wprowadzania innowacji na rynek, w tym wspieranie ekspansji przedsiębiorstw, zapewnianie finansowania mieszanego w ramach programu „Horyzont Europa” (połączenie finansowania w formie dotacji i finansowania prywatnego);
- badania pionierskie ERBN (w tym weryfikacja poprawności projektu ERBN): działania badawcze pod kierownictwem głównego badacza, prowadzone u jednego beneficjenta lub u większej ich liczby (tylko w ramach ERBN);
- działanie w zakresie szkoleń i mobilności: działanie ukierunkowane na poprawę umiejętności, wiedzy i perspektyw rozwoju kariery naukowców w oparciu o mobilność między państwami oraz, w stosownych przypadkach, między sektorami lub dyscyplinami;

- działanie do celów współfinansowania programu: działanie w celu zapewnienia wieloletniego współfinansowania programu działań ustanowionego lub realizowanego przez podmioty zarządzające lub finansujące programy w zakresie badań naukowych i innowacji, inne niż unijne organy finansujące. Taki program działań może wspierać tworzenie sieci i koordynację, badania naukowe, innowacje, działania pilotażowe, działania w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek, działania w zakresie szkoleń i mobilności, działalność w zakresie podnoszenia świadomości i komunikacji, upowszechnianie i wykorzystanie, wszelkie odpowiednie wsparcie finansowe w takich formach jak dotacje, nagrody, zamówienia publiczne, jak również finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” lub połączenie takich działań. Działanie do celów współfinansowania programu może być realizowane bezpośrednio przez wspomniane podmioty lub przez osoby trzecie w ich imieniu;
- działanie dotyczące przedkomercyjnych zamówień publicznych: działanie, którego głównym celem jest realizacja przedkomercyjnego zamówienia publicznego, udzielanego przez beneficjentów będących instytucjami zamawiającymi lub podmiotami zamawiającymi;
- działanie dotyczące zamówień publicznych na innowacyjne rozwiązania: działanie, którego głównym celem jest realizacja wspólnego lub skoordynowanego zamówienia publicznego na innowacyjne rozwiązania, udzielanego przez beneficjentów będących instytucjami zamawiającymi lub podmiotami zamawiającymi;
- działanie koordynacyjne i wspierające: działanie przyczyniające się do realizacji celów programu, z wyłączeniem działalności w zakresie badań naukowych i innowacji (chyba że prowadzonej w ramach komponentu „zapewnianie szerszego uczestnictwa i dzielenie się doskonałością” części „Szersze uczestnictwo i wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej”), takie jak normalizacja, upowszechnianie, podnoszenie świadomości i komunikacja, tworzenie sieci kontaktów, usługi w zakresie koordynacji lub wsparcia, dialogi polityczne oraz wzajemne uczenie się i analizy; koordynacja oddolna bez współfinansowania działań badawczych przez UE pozwalająca na współpracę między podmiotami prawnymi z państw członkowskich i państw stowarzyszonych w celu wzmocnienia europejskiej przestrzeni badawczej;
- nagroda motywacyjna: nagroda w celu pobudzenia inwestycji w danym kierunku poprzez określenie celu przed wykonaniem prac;

- nagroda uznania: nagroda będąca wyrazem uznania osiągnięć i zrealizowanych wybitnych prac;

zamówienia publiczne: w celu realizacji części programu związanych ze strategicznymi interesami i autonomią Unii oraz organizowania, na potrzeby własne Komisji, zamówień publicznych na analizy, produkty, usługi i zdolności; zamówienia publiczne mogą także przybierać formę przedkomercyjnych zamówień publicznych bądź publicznych zamówień na innowacyjne rozwiązania udzielanych przez Komisję lub organy finansujące we własnym imieniu lub wspólnie z instytucjami zamawiającymi bądź podmiotami zamawiającymi z państw członkowskich i państw stowarzyszonych.

- Działania pośrednie: działalność w zakresie badań naukowych i innowacji, której Unia zapewnia wsparcie finansowe i która jest podejmowana przez uczestników.
- Działania bezpośrednie: działalność w zakresie badań naukowych i innowacji podejmowana przez Komisję za pośrednictwem JRC.

ZAŁĄCZNIK III

PARTNERSTWA

Partnerstwa europejskie będą wyłaniane i realizowane, monitorowane, poddawane ocenie, stopniowo finalizowane lub odnawiane na podstawie następujących kryteriów:

1) Kwalifikacja:

- a) wykazanie, że partnerstwo europejskie jest bardziej skuteczne w osiągnięciu powiązanych celów programu przez włączenie i zaangażowanie partnerów, w szczególności w przynoszeniu wyraźnych pozytywnych skutków dla UE i jej obywateli, zwłaszcza z myślą o pokonaniu globalnych wyzwań i realizacji celów w zakresie badań naukowych i innowacji, zapewnieniu konkurencyjności UE i przyczynieniu się do wzmocnienia europejskiej przestrzeni badawczej oraz, w stosownych przypadkach, do wypełnienia międzynarodowych zobowiązań.

W przypadku zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich ustanowionych zgodnie z art. 185 TFUE wymagane jest obowiązkowo uczestnictwo co najmniej 40 % państw członkowskich UE;

- b) spójność i synergia partnerstwa europejskiego w obrębie środowiska badań naukowych i innowacji w UE spełniająca w największym stopniu zasady programu „Horyzont Europa”;
- c) przejrzystość i otwartość partnerstwa europejskiego w odniesieniu do określania priorytetów i celów pod kątem oczekiwanych wyników i oddziaływania oraz w odniesieniu do zaangażowania partnerów i zainteresowanych stron reprezentujących cały łańcuch wartości, różne sektory i dyscypliny, w tym, w stosownych przypadkach, międzynarodowych, i niezakłócających konkurencyjności europejskiej; jasne warunki promowania udziału MŚP oraz rozpowszechniania i wykorzystywania rezultatów, zwłaszcza przez MŚP, w tym poprzez organizacje pośredniczące;

- d) wykazanie *ex ante* dodatkowości i kierunkowości partnerstwa europejskiego, w tym wspólnej strategicznej wizji celu partnerstwa europejskiego. Wizja ta będzie obejmowała w szczególności:
- określenie mierzalnych oczekiwanych rezultatów, wyników i oddziaływania w określonych ramach czasowych, w tym kluczowej wartości gospodarczej lub społecznej dla Europy;
 - wykazanie oczekiwanych jakościowych i znaczących ilościowych efektów mnożnikowych, w tym metody pomiaru kluczowych wskaźników efektywności;
 - sposoby podejścia w celu zapewnienia elastyczności realizacji oraz dostosowywania się do zmieniających się potrzeb polityki, społecznych lub rynkowych lub do postępu naukowego w celu zwiększenia spójności polityki między szczeblem regionalnym, krajowym a unijnym;
 - strategia wyjścia i środki stopniowego finalizowania programu;
- e) wykazanie *ex ante* długoterminowego zaangażowania partnerów, w tym minimalnego udziału inwestycji publicznych lub prywatnych.

W przypadku zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich wkłady finansowe lub rzeczowe wnoszone przez partnerów innych niż Unia wyniosą co najmniej 50 % i mogą sięgać do 75 % łącznych zobowiązań budżetowych partnerstwa europejskiego. W przypadku każdego zinstytucjonalizowanego partnerstwa europejskiego część wkładów wnoszonych przez partnerów innych niż Unia będzie miała formę wkładów finansowych. W przypadku partnerów innych niż Unia i państwa uczestniczące wkłady finansowe powinny służyć przede wszystkim pokryciu kosztów związanych z działalnością niekonkurencyjną.

2) Realizacja:

- a) podejście systemowe zapewniające aktywne i wczesne zaangażowanie państw członkowskich oraz osiągnięcie oczekiwanych skutków partnerstwa europejskiego poprzez elastyczną realizację wspólnych działań o wysokiej europejskiej wartości dodanej również wykraczających poza wspólne zaproszenia do składania wniosków dotyczących działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym działań związanych z absorpcją rynkową, regulacyjną lub polityczną;

- b) odpowiednie środki zapewniające ciągłą otwartość inicjatywy i przejrzystość w trakcie realizacji, zwłaszcza w odniesieniu do ustalania priorytetów i uczestnictwa w zaproszeniach do składania wniosków, eksponowania roli Unii, środków w zakresie komunikacji i działalności informacyjnej, upowszechniania i wykorzystania rezultatów, w tym jasnej strategii w zakresie otwartego dostępu/w odniesieniu do użytkowników w całym łańcuchu wartości; odpowiednie środki propagujące udział MŚP i informujące MŚP;
- c) koordynacja lub wspólnie prowadzona działalność z innymi odpowiednimi inicjatywami w zakresie badań naukowych i innowacji, zapewniająca skuteczną synergię, między innymi w celu pokonywania potencjalnych barier utrudniających realizację na szczeblu krajowym oraz w celu zwiększenia opłacalności;
- d) zobowiązania, w szczególności dotyczące wkładów finansowych, ze strony każdego partnera, zgodnie z przepisami krajowymi, przez cały okres trwania inicjatywy;
- e) w przypadku zinstytucjonalizowanego partnerstwa europejskiego zapewnienie Komisji i każdemu uczestniczącemu państwu współfinansującemu dane działanie dostępu do rezultatów oraz innych informacji związanych z działaniem, na potrzeby kształtowania, realizacji i monitorowania polityki Unii lub programów unijnych.

3) Monitorowanie:

- a) system monitorowania zgodny z wymogami określonymi w art. 45 w celu śledzenia postępów w realizacji szczegółowych celów polityki, rezultatów i kluczowych wskaźników efektywności umożliwiających dokonanie w miarę upływu czasu oceny osiągnięć, skutków i potencjalnej potrzeby wprowadzenia środków naprawczych;
- b) osobna okresowa sprawozdawczość na temat ilościowych i jakościowych efektów mnożnikowych, w tym na temat planowanych i rzeczywiście zrealizowanych wkładów finansowych i rzeczowych, wyeksponowania i pozycji na arenie międzynarodowej oraz wpływu na ryzyko związane z inwestycjami sektora prywatnego w zakresie badań naukowych i innowacji;
- c) szczegółowe informacje na temat procesu oceny i wyników wszystkich zaproszeń do składania wniosków w ramach partnerstw, udostępniane w sposób terminowy we wspólnej elektronicznej bazie danych.

4) Ocena, stopniowe finalizowanie i wznowianie:

- a) ocena oddziaływania osiągniętego na szczeblu unijnym i krajowym w odniesieniu do określonych celów i kluczowych wskaźników efektywności, stanowiąca wkład w ocenę programu, o której mowa w art. 47, w tym ocena najbardziej skutecznego trybu interwencji w ramach polityki na potrzeby wszelkich przyszłych działań; oraz określanie stanowiska w sprawie ewentualnego wznowienia partnerstwa europejskiego w ogólnym otoczeniu partnerstw europejskich i na tle jego priorytetów politycznych w ścisłej konsultacji z państwami członkowskimi;
- b) w przypadku braku przedłużenia, odpowiednie środki zapewniające stopniowe finalizowanie finansowania programu ramowego stosownie do uzgodnionych *ex ante* z zaangażowanymi partnerami warunków i harmonogramu, bez uszczerbku dla możliwości kontynuowania finansowania ponadnarodowego z programów krajowych lub innych programów unijnych, przy czym odbywa się to bez uszczerbku dla inwestycji sektora prywatnego.

ZAŁĄCZNIK IV

SYNERGIA Z INNYMI PROGRAMAMI

- [1. Synergia z Europejskim Funduszem Rolniczym Gwarancji oraz Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Wspólna polityka rolna, WPR) zapewni, by:
- a) potrzeby sektora rolnego i obszarów wiejskich w UE związane z badaniami naukowymi i innowacjami były określane w szczególności w ramach europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa²⁴ oraz uwzględniane w ramach programu w procesie planowania strategicznego w zakresie badań naukowych innowacji i w programach prac;
 - b) w WPR w jak najlepszy sposób wykorzystywano rezultaty badań naukowych i innowacji oraz propagowano wykorzystanie, wdrażanie i wprowadzanie na rynek innowacyjnych rozwiązań, w tym rozwiązań pochodzących z projektów finansowanych ze środków programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji oraz ze środków europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa;
 - c) EFRROW wspierał absorpcję i upowszechnianie wiedzy i rozwiązań będących pochodnymi rezultatów programu, prowadzących do bardziej dynamicznego sektora rolnictwa oraz nowych możliwości rozwoju obszarów wiejskich.
2. Synergia z Europejskim Funduszem Morskim i Rybackim (EFMR) zapewni, by:
- a) program i EFMR były w dużym stopniu wzajemnie powiązane, ponieważ potrzeby UE w zakresie badań naukowych i innowacji w dziedzinie polityki morskiej zostaną uwzględnionej w procesie planowania strategicznego w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach programu;

²⁴ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa (COM(2012) 79 final).

- b) EFMR wspierał wdrażanie nowatorskich technologii i innowacyjnych produktów, procesów i usług, w szczególności będących rezultatami programu z dziedziny polityki morskiej; EFMR propagował również gromadzenie danych w terenie i przetwarzanie danych oraz upowszechniał odpowiednie działania wspierane w ramach programu, co z kolei przyczyni się do realizacji wspólnej polityki rybołówstwa, zintegrowanej polityki morskiej i międzynarodowego zarządzania oceanami.

3. Synergia z Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego (EFRR) zapewni, by:

- a) ustalenia dotyczące finansowania łączonego ze środków EFRR i programu były stosowane do wspierania rodzajów działalności stanowiących pomost między strategiami inteligentnej specjalizacji a międzynarodową doskonałością w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym wspólnych programów transregionalnych i ponadnarodowych oraz paneuropejskich infrastruktur badawczych, w celu wzmocnienia europejskiej przestrzeni badawczej;
- b) EFRR skupił się między innymi na rozwoju i wzmacnianiu regionalnych i lokalnych ekosystemów badań naukowych i innowacji oraz na transformacji przemysłowej, w tym na wspieraniu absorpcji rezultatów i wdrażania nowatorskich technologii i innowacyjnych rozwiązań z programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji za pośrednictwem EFRR.

4. Synergia z Europejskim Funduszem Społecznym Plus (EFS+) zapewni, by:

- a) EFS+ mógł przyczynić się do włączenia innowacyjnych programów nauczania, wspieranych w ramach programu, do głównego nurtu kształcenia i zwiększyć ich skalę, poprzez programy krajowe lub regionalne, aby wyposażyć obywateli w umiejętności i kompetencje potrzebne na stanowiskach pracy w przyszłości;
- b) ustalenia dotyczące finansowania uzupełniającego z EFS+ mogły być stosowane do wspierania działalności propagującej rozwój kapitału ludzkiego w sektorze badań naukowych i innowacji w celu wzmocnienia europejskiej przestrzeni badawczej;

- c) w ramach komponentu „Zdrowie” Europejskiego Funduszu Społecznego+ uwzględniano powszechniej innowacyjne technologie oraz nowe modele biznesowe i rozwiązania, zwłaszcza te będące rezultatami programów, aby przyczynić się do tworzenia innowacyjnych, wydajnych i zrównoważonych systemów opieki zdrowotnej w państwach członkowskich oraz ułatwić obywatelom Europy dostęp do lepszej i bezpieczniejszej opieki zdrowotnej.

5. Synergia z instrumentem „Łącząc Europę” zapewni, by:

- a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarach transportu, energetyki i w sektorze cyfrowym w obrębie UE były określane i ustalane podczas procesu planowania strategicznego w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach programu;
- b) w ramach instrumentu „Łącząc Europę” wspierano zakrojone na szeroką skalę wdrażanie i wprowadzanie na rynek innowacyjnych nowych technologii i rozwiązań w dziedzinie transportu, energetyki i cyfrowej infrastruktury fizycznej, zwłaszcza tych będących rezultatami programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji;
- c) ułatwiono wymianę informacji i danych między programem ramowym a projektami w ramach instrumentu „Łącząc Europę”, na przykład poprzez wskazywanie pochodzących z programu ramowego technologii o wysokiej gotowości rynkowej, które mogłyby zostać szerzej wprowadzone na rynek za pośrednictwem instrumentu „Łącząc Europę”.

6. Synergia z programem „Cyfrowa Europa” zapewni, by:

- a) pomimo pokrywania się kilku obszarów tematycznych podejmowanych w programie ramowym i programie „Cyfrowa Europa”, rodzaje działań, które mają być wspierane, ich oczekiwane produkty i ich logika interwencji były odmienne i uzupełniały się;

- b) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji związane z aspektami cyfrowymi były określone i ustalone w strategicznych planach w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach programu; obejmuje to badania naukowe i innowacje na potrzeby obliczeń wielkiej skali oraz w zakresie sztucznej inteligencji i cyberbezpieczeństwa, łączenie technologii cyfrowych z innymi technologiami prorozwojowymi i innowacjami nietechnologicznymi; wspieranie ekspansji przedsiębiorstw wprowadzających przełomowe innowacje (które w wielu przypadkach łączą technologie cyfrowe z fizycznymi); integrację technologii cyfrowych w całym filarze „Globalne wyzwania i konkurencyjność przemysłu”; oraz wsparcie dla cyfrowych infrastruktur badawczych;
- c) w programie „Cyfrowa Europa” skoncentrowano się na budowaniu na dużą skalę zdolności cyfrowych i infrastruktury w zakresie obliczeń wielkiej skali, sztucznej inteligencji, cyberbezpieczeństwa i zaawansowanych umiejętności cyfrowych, dążąc do szerokiej absorpcji i stosowania w całej Europie kluczowych istniejących lub przetestowanych innowacyjnych rozwiązań cyfrowych w ramach UE w obszarach służących interesowi publicznemu (takich jak zdrowie, administracja publiczna, wymiar sprawiedliwości i edukacja) lub w obszarach niedoskonałości rynku (takich jak kwestia cyfryzacji przedsiębiorstw, w szczególności małych i średnich); program „Cyfrowa Europa” był realizowany głównie przy użyciu dokonywanych wraz z państwami członkowskimi, w szczególności poprzez wspólne zamówienia publiczne, skoordynowanych i strategicznych inwestycji w zdolności cyfrowe, które będą wspólnie wykorzystywane w całej Europie, oraz w działania ogólnounijne, które wspierają interoperacyjność i normalizację jako elementy rozwoju jednolitego rynku cyfrowego;
- d) zdolności i infrastruktury programu „Cyfrowa Europa” były udostępniane społeczności badawczo-innowacyjnej, w tym na potrzeby działalności wspieranej w ramach programu, obejmującej między innymi testowanie, eksperymentowanie i demonstracje we wszystkich sektorach i dyscyplinach;
- e) nowatorskie technologie cyfrowe opracowane w ramach programu były stopniowo przejmowane i wprowadzane przez program „Cyfrowa Europa”;
- f) podejmowane w ramach programu inicjatywy na rzecz programów nauczania ukierunkowanych na rozwój umiejętności i kompetencji, w tym realizowane w ośrodkach kolokacji WWiI „Digital” Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii, były uzupełniane budowaniem zdolności w zakresie zaawansowanych umiejętności cyfrowych wspieranym w ramach programu „Cyfrowa Europa”;

- g) silne mechanizmy koordynacji na potrzeby programowania strategicznego i procedur operacyjnych w obu programach były dostosowane do siebie, a ich struktury zarządzania obejmowały odpowiednie służby Komisji, jak również inne zainteresowane strony, których dotyczą odpowiednie części któregoś z tych dwóch programów.

7. Synergia z Programem na rzecz jednolitego rynku zapewni, by:

- a) w Programie na rzecz jednolitego rynku zajęto się niedoskonałościami rynku, które mają wpływ na wszystkie MŚP, a także promowano przedsiębiorczość oraz tworzenie i rozwój przedsiębiorstw. Zapewniono pełną komplementarność między Programem na rzecz jednolitego rynku a działaniami przyszłej Europejskiej Rady ds. Innowacji w odniesieniu do innowacyjnych przedsiębiorstw, jak również w obszarze usług wsparcia dla MŚP, w szczególności w przypadkach gdy rynek nie zapewnia realnego finansowania;
- b) Europejska Sieć Przedsiębiorczości mogła służyć, podobnie jak inne istniejące struktury wsparcia MŚP (np. krajowe punkty kontaktowe, agencje ds. innowacji) świadczeniu usług wsparcia w ramach Europejskiej Rady ds. Innowacji.

8. Synergia z Programem działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) zapewni, by:

potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji związane z pokonywaniem wyzwań w zakresie środowiska, klimatu i energii w obrębie UE były określane i ustalane podczas procesu planowania strategicznego w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach programu. LIFE będzie w dalszym ciągu pełnił rolę katalizatora w realizacji polityki i wdrażaniu przepisów UE w zakresie środowiska, klimatu i odpowiednich zagadnień energetyki, w tym poprzez przejmowanie i stosowanie pochodzących z programu rezultatów badań naukowych i innowacji oraz pomoc we wprowadzaniu ich w skali krajowej i (między-) regionalnej, w przypadku gdy może to pomóc w rozwiązywaniu kwestii transformacji w zakresie środowiska, klimatu lub czystej energii. W szczególności LIFE będzie w dalszym ciągu stwarzać zachęty do synergii z programem poprzez przyznawanie premii w ramach oceny wniosków, które obejmują absorpcję rezultatów programu. Projekty LIFE w ramach standardowych działań będą wspierać opracowywanie, testowanie lub demonstrację odpowiednich technologii lub metodologii realizacji polityki UE w zakresie środowiska i klimatu, które mogą być następnie wprowadzane na dużą skalę i finansowane z innych źródeł, w tym ze środków programu. Europejska Rada ds. Innowacji w ramach programu może wspierać ekspansję i komercjalizację nowych przełomowych rozwiązań, które mogą być rezultatem realizacji projektów LIFE.

9. Synergia z programem Erasmus zapewni, by:

- a) połączone zasoby programu i programu Erasmus były wykorzystywane do wspierania działań na rzecz wzmocnienia i modernizacji europejskich instytucji szkolnictwa wyższego. Program zapewni uzupełnienie wsparcia w ramach programu Erasmus dla inicjatywy w zakresie europejskich szkół wyższych, w szczególności jej wymiaru badawczego, jako części opracowywania nowych, wspólnych, zintegrowanych długofalowych i zrównoważonych strategii w dziedzinie edukacji, badań naukowych i innowacji opartych na podejściu transdyscyplinarnym i międzysektorowym, w celu urzeczywistnienia trójkąta wiedzy, pobudzając w ten sposób wzrost gospodarczy;

- b) program ramowy i program Erasmus wspierały integrację edukacji i badań naukowych poprzez ułatwianie instytucjom szkolnictwa wyższego opracowywania i przyjmowania wspólnych strategii w zakresie edukacji, badań naukowych i innowacji, dostarczania informacji o najnowszych ustaleniach i praktykach w zakresie badań naukowych na potrzeby nauczania w celu oferowania wszystkim studentom i pracownikom szkolnictwa wyższego, a przede wszystkim badaczom, możliwości aktywnego udziału w badaniach, a także wspierania innego rodzaju działalności służącej integracji szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji.

10. Synergia z Europejskim programem kosmicznym zapewni, by:

- a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji dotyczące sektora kosmicznego wyższego i niższego szczebla w obrębie UE były określane i ustalane podczas procesu planowania strategicznego w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach programu; działania w zakresie badań kosmicznych w ramach programu „Horyzont Europa” były realizowane zgodnie z przepisami Programu kosmicznego w odniesieniu do zamówień i kwalifikowalności podmiotów, w stosownych przypadkach;
- b) dane i usługi związane z przestrzenią kosmiczną udostępniane w ramach Europejskiego programu kosmicznego jako dobro publiczne były wykorzystywane do opracowywania przełomowych rozwiązań w ramach badań naukowych i innowacji, w tym za pośrednictwem programu ramowego, w szczególności w zakresie zrównoważonej żywności i zasobów naturalnych, monitorowania klimatu, inteligentnych miast, pojazdów zautomatyzowanych, bezpieczeństwa i zarządzania katastrofami i klęskami żywiołowymi;
- c) usługi w zakresie dostępu do danych i informacji z programu Copernicus przyczyniały się do rozwoju europejskiej chmury dla otwartej nauki, a tym samym ułatwiały badaczom i naukowcom dostęp do danych z programu Copernicus; infrastruktury badawcze, w szczególności sieci obserwacji in situ, będą stanowiły zasadnicze elementy infrastruktury obserwacji in situ umożliwiającej świadczenie usług programu Copernicus, a same z kolei będą korzystać z informacji wygenerowanych przez usługi programu Copernicus.

11. Synergia z Instrumentem Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej („Instrument Zewnętrzny”) zapewni, by w prowadzonych w ramach programu działaniach w zakresie badań naukowych i innowacji z udziałem państw trzecich oraz działaniach w zakresie ukierunkowanej współpracy międzynarodowej dążono do dostosowania i spójności z aspektami równoległych działań w zakresie absorpcji rynkowej i budowania zdolności w ramach Instrumentu Zewnętrznego, w oparciu o wspólną definicję potrzeb i obszarów interwencji sformułowaną wspólnie w trakcie procesu planowania strategicznego w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach programu.
12. Synergia z Funduszem Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz instrumentem na rzecz zarządzania granicami, będącym elementem Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami, zapewni, by:
- a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarach bezpieczeństwa i zintegrowanego zarządzania granicami były określane i ustalane podczas procesu planowania strategicznego w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach programu;
 - b) Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami wspierały wdrażanie innowacyjnych nowych technologii i rozwiązań, w szczególności będących rezultatami programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji z dziedziny badań nad bezpieczeństwem.
13. Synergia z Funduszem InvestEU zapewni, by:
- a) program zapewniał z własnego budżetu finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” i EIC dla innowatorów, których działalność charakteryzuje się wysokim stopniem ryzyka i na którą rynek nie zapewnia, w stosownych przypadkach, realnego i trwałego finansowania, a jednocześnie przewidywał odpowiednią koordynację w celu wsparcia skutecznej realizacji części finansowania mieszanego stanowiącej finansowanie prywatne i zarządzania nią za pośrednictwem funduszy i przez pośredników wspieranych z Funduszu InvestEU;
 - b) instrumenty finansowe na potrzeby badań naukowych i innowacji oraz MŚP zostały zgrupowane w ramach Funduszu InvestEU, w szczególności za pośrednictwem segmentu tematycznego poświęconego badaniom naukowym i innowacjom, a także poprzez produkty wprowadzane w ramach segmentu MŚP ukierunkowanego na innowacyjne przedsiębiorstwa, przyczyniając się w ten sposób również do realizacji celów programu.

14. Synergia z funduszem innowacyjnym w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji („fundusz innowacyjny”) zapewni, by:
- a) fundusz innowacyjny był wyraźnie ukierunkowany na innowacje w zakresie technologii i procesów niskoemisyjnych, w tym bezpiecznego dla środowiska wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla, które w znacznym stopniu przyczynia się do łagodzenia zmiany klimatu, oraz na produkty zastępujące produkty wysokoemisyjne, a także by pomagał w pobudzaniu budowy i eksploatacji projektów dotyczących bezpiecznego dla środowiska wychwytywania i geologicznego składowania CO₂ oraz dotyczących innowacyjnych technologii w zakresie energii odnawialnej i magazynowania energii;
 - b) ze środków programu finansowano opracowywanie i demonstrację technologii, które mogą przyczynić się do osiągnięcia unijnych celów w zakresie obniżenia emisyjności, energetyki i transformacji przemysłowej, w szczególności w ramach filaru II;
 - c) fundusz innowacyjny mógł, z zastrzeżeniem spełnienia kryteriów kwalifikacji i wyboru, wspierać fazę demonstracyjną kwalifikowalnych projektów, które mogły otrzymać już wsparcie z programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji.
15. Synergia z programem badawczo-szkoleniowym Euratom zapewni, by:
- a) w programie ramowym i programie badawczo-szkoleniowym Euratom opracowano kompleksowe działania wspierające kształcenie i szkolenie (w tym działania „Maria Skłodowska-Curie”) w celu utrzymania i rozwoju odpowiednich umiejętności w Europie;
 - b) w programie ramowym i w programie badawczo-szkoleniowym Euratom opracowano wspólne działania badawcze ukierunkowane na przekrojowe aspekty bezpiecznego korzystania z pozaenergetycznych zastosowań promieniowania jonizującego w takich obszarach jak medycyna, przemysł, rolnictwo, przestrzeń kosmiczna, zmiana klimatu, bezpieczeństwo i gotowość na wypadek sytuacji wyjątkowej oraz wkład naukowy w dziedzinie jądrowej.
16. Synergia z Europejskim Funduszem Obronnym przyniesie korzyści w zakresie badań cywilnych i nad obronnością. Zbędne powielanie zostanie wyeliminowane.]

ZAŁĄCZNIK V

KLUCZOWE WSKAŹNIKI ŚCIEŻEK ODDZIAŁYWANIA

Ścieżki oddziaływania i związane z nimi kluczowe wskaźniki ścieżek oddziaływania umożliwią uporządkowanie struktury monitorowania postępów w realizacji celów programu ramowego (PR). W ścieżkach oddziaływania istotny jest czynnik czasu: rozróżnia się w nich perspektywę krótko-, średnio- i długoterminową, w tym perspektywę wykraczającą poza okres realizacji programu. Wskaźniki ścieżek oddziaływania służą jako wartości orientacyjne przy sporządzaniu sprawozdań z postępów w osiąganiu każdego z rodzajów oddziaływania badań naukowych i innowacji na szczeblu PR. Wskaźniki te są kompilowane przy użyciu metod jakościowych i ilościowych. Poszczególne części programu będą w różnym stopniu i przy wykorzystaniu różnych mechanizmów przyczyniać się do osiągnięcia określonej wartości wskaźnika. W stosownych przypadkach do monitorowania poszczególnych części programu można stosować dodatkowe wskaźniki.

Dane jednostkowe, na których opierają się kluczowe wskaźniki ścieżek oddziaływania będą gromadzone w odniesieniu do wszystkich części programu i wszystkich mechanizmów realizacji w trybie zarządzania centralnego, w sposób zharmonizowany oraz na odpowiednim poziomie szczegółowości i przy minimalnym obciążeniu sprawozdawczym beneficjentów.

Dodatkowo poza kluczowymi wskaźnikami ścieżek oddziaływania dane dotyczące realizacji programu i zarządzania nim będą także gromadzone i przekazywane w czasie zbliżonym do rzeczywistego, co dotyczy również monitorowania powiązań w zakresie współpracy oraz analizy sieci. Będzie to między innymi obejmować dane dotyczące propozycji, wniosków, udziału i projektów; wnioskodawców i uczestników (w tym rodzaj organizacji, jak np. MŚP, kraj, płeć, rolę w projekcie, dyscyplinę naukową / sektor, w tym nauki społeczne i humanistyczne); oraz wkład w realizację unijnych celów w zakresie klimatu.

Wskaźniki ścieżek oddziaływania naukowego

Oczekuje się, że program osiągnie oddziaływanie naukowe dzięki tworzeniu nowej wiedzy wysokiej jakości, wzmocnieniu kapitału ludzkiego w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz propagowaniu rozpowszechniania wiedzy i otwartej nauki. Postępy na drodze do osiągnięcia tego oddziaływania będą monitorowane za pomocą wskaźników orientacyjnych ustalanych w odniesieniu do poniższych trzech kluczowych ścieżek oddziaływania.

W kierunku oddziaływania naukowego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Tworzenie nowej wiedzy wysokiej jakości	<u>Publikacje</u> – Liczba publikacji naukowych z PR poddanych wzajemnej ocenie	<u>Cytowania</u> – Indeks cytowań publikacji z PR poddanych wzajemnej ocenie, ze wskaźnikiem średniej liczby cytowań na dyscyplinę	<u>Nauka światowej klasy</u> – Liczba i odsetek publikacji z PR poddanych wzajemnej ocenie, które stanowią zasadniczy wkład w daną dyscyplinę nauki
Wzmocnienie kapitału ludzkiego w dziedzinie badań naukowych i innowacji	<u>Umiejętności</u> – Liczba naukowców podnoszących poziom umiejętności (poprzez szkolenia, mentoring, coaching, mobilność i dostęp do infrastruktury badawczych i innowacyjnych) w ramach projektów PR	<u>Kariery</u> – Liczba i odsetek naukowców, którzy zdobyli wyższe kwalifikacje w ramach PR i mają większy indywidualny wpływ na swoją dziedzinę badań naukowych i innowacji	<u>Warunki pracy</u> – Liczba i odsetek naukowców, którzy zdobyli wyższe kwalifikacje w ramach PR i których warunki pracy uległy poprawie
Wspieranie rozpowszechniania wiedzy i otwartej nauki	<u>Dzielenie się wiedzą</u> – Odsetek produktów badawczych z PR (otwarte dane / publikacje / oprogramowanie itp.), które udostępniono innym za pośrednictwem infrastruktury otwartej wiedzy	<u>Rozpowszechnianie wiedzy</u> – Odsetek produktów badawczych objętych otwartym dostępem, które zostały aktywnie wykorzystane / zacytowane	<u>Nowe współprace</u> – Odsetek beneficjentów PR, którzy podjęli nowe współprace interdyscyplinarne/międzysektorowe z użytkownikami ich otwartych produktów z PR z zakresu badań naukowych i innowacji

Wskaźniki ścieżek oddziaływania społecznego

Oczekuje się, że program osiągnie oddziaływanie społeczne dzięki zajęciu się priorytetami polityki UE i globalnymi wyzwaniami, w tym celami zrównoważonego rozwoju, przy poszanowaniu zasad Agendy 2030 i porozumienia paryskiego, poprzez badania naukowe i innowacje, generowanie korzyści i oddziaływanie poprzez misje w zakresie badań naukowych i innowacji oraz wzmocnienie absorpcji innowacji przez społeczeństwo. Postępy na drodze do osiągnięcia tego oddziaływania będą monitorowane za pomocą wskaźników orientacyjnych ustalanych w odniesieniu do poniższych trzech kluczowych ścieżek oddziaływania.

W kierunku oddziaływania społecznego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Przyczynianie się do realizacji priorytetów polityki UE poprzez badania naukowe i innowacje	Produkty – Liczba i odsetek produktów służących zajęciu się określonymi priorytetami polityki UE i globalnymi wyzwaniami (w tym działaniami w zakresie klimatu i celami zrównoważonego rozwoju) (wielowymiarowo: dla każdego określonego priorytetu)	Rozwiązania – Liczba i odsetek innowacji i wyników badań służących zajęciu się określonymi priorytetami polityki UE i globalnymi wyzwaniami (w tym działaniami w zakresie klimatu i celami zrównoważonego rozwoju) (wielowymiarowo: dla każdego określonego priorytetu)	Korzyści – Zagregowane szacunkowe efekty wykorzystania rezultatów finansowanych ze środków PR do zajęcia się określonymi priorytetami polityki UE i globalnymi wyzwaniami (w tym działaniami w zakresie klimatu i celami zrównoważonego rozwoju), w tym wkład w cykl kształtowania polityki i stanowienie prawa (wielowymiarowo: dla każdego określonego priorytetu)
Generowanie korzyści i oddziaływania poprzez misje w zakresie badań naukowych i innowacji	Produkty misji w zakresie badań naukowych i innowacji – Produkty z określonych misji w zakresie badań naukowych i innowacji (wielowymiarowo: dla każdego określonego priorytetu)	Rezultaty misji w zakresie badań naukowych i innowacji – Rezultaty z określonych misji w zakresie badań naukowych i innowacji (wielowymiarowo: dla każdego określonego priorytetu)	Osiągnięte cele misji w zakresie badań naukowych i innowacji – Cele osiągnięte w określonych misjach w zakresie badań naukowych i innowacji (wielowymiarowo: dla każdego określonego priorytetu)
Wzmocnienie absorpcji innowacji przez społeczeństwo	Współtworzenie – Liczba i odsetek projektów PR, w których obywatele i użytkownicy końcowi z UE przyczyniają się do współtworzenia treści w zakresie badań naukowych i innowacji	Zaangażowanie – Liczba i odsetek podmiotów będących beneficjentami PR posiadających mechanizmy zaangażowania obywateli i użytkowników końcowych po zakończeniu projektu w ramach PR	Spółeczna absorpcja badań naukowych i innowacji Absorpcja współtworzonych wyników naukowych i innowacyjnych rozwiązań z PR oraz stopień poinformowania o nich

Wskaźniki ścieżki oddziaływania technologicznego/gospodarczego

Oczekuje się, że program osiągnie oddziaływanie technologiczne/gospodarcze dzięki wywieraniu wpływu na tworzenie i rozwój przedsiębiorstw i tworzeniu bezpośrednio i pośrednio miejsc pracy, a także że ułatwi uruchamianie inwestycji na rzecz badań naukowych i innowacji. Postępy na drodze do osiągnięcia tego oddziaływania będą monitorowane za pomocą wskaźników orientacyjnych ustalanych w odniesieniu do poniższych trzech kluczowych ścieżek oddziaływania.

W kierunku oddziaływania technologicznego/gospodarczego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Generowanie wzrostu gospodarczego opartego na innowacjach	<u>Produkty innowacyjne</u> – Liczba innowacyjnych produktów, procesów lub metod z PR (w podziale na rodzaje innowacji) oraz zgłoszeń dotyczących praw własności intelektualnej	<u>Innowacje</u> – Liczba innowacji z projektów PR (w podziale na rodzaje innowacji), w tym z przyznanych praw własności intelektualnej	<u>Wzrost gospodarczy</u> – Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw, które opracowały innowacje w ramach PR, oraz udział takich przedsiębiorstw w rynku
Tworzenie liczniejszych i lepszych miejsc pracy	<u>Wsparcie w zakresie zatrudnienia</u> – Liczba stworzonych etatów w pełnym wymiarze czasu pracy oraz miejsc pracy utrzymanych w podmiotach będących beneficjentami projektu w ramach PR (w podziale na rodzaj miejsca pracy)	<u>Utrzymane zatrudnienie</u> – Wzrost liczby etatów w pełnym wymiarze czasu pracy w podmiotach będących beneficjentami w PR w następstwie projektu w ramach PR (w podziale na rodzaj miejsca pracy)	<u>Zatrudnienie ogółem</u> – Liczba miejsc pracy stworzonych bezpośrednio lub pośrednio albo utrzymanych w wyniku rozpowszechnienia rezultatów PR (w podziale na rodzaj miejsca pracy)
Ułatwienie uruchamiania inwestycji na rzecz badań naukowych i innowacji	<u>Współinwestowanie</u> – Liczba inwestycji publicznych i prywatnych uruchomionych dzięki początkowej inwestycji z PR	<u>Zwiększanie skali</u> – Liczba inwestycji publicznych i prywatnych uruchomionych w celu wykorzystania lub zwiększenia skali rezultatów PR	<u>Wkład w dążenie do docelowego poziomu 3 %</u> – Postępy UE w dążeniu do osiągnięcia docelowego poziomu 3 % PKB w wyniku PR